

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 68 • 9. april
Sesjonen 2024–2025

Møte onsdag den 9. april 2025 kl. 10

President: Masud Ghara khani

Dagsorden (nr. 68):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Ad bildeutstilling i Eidsvollsgalleriet

Presidenten [10:00:12]: I anledning at det er 85 år siden den tyske invasjonen, har vi i dag åpning av en utstilling i Eidsvollsgalleriet, rommet som ble brukt av nazilederskapet under okkupasjonsårene. Der er det en bildeutstilling av de dramatiske timene 9. april 1940 – fra stortingspresident Hambros lederskap med å evakuere konge, storting og regjering til Elverumsfullmakten, som man kan se i originalutgaven. Stortinget var samlet der og ga da regjeringen fullmakt til å kunne gjennomføre politikk i krigstid, noe som ble veldig viktig i motstandskampen. Man kan altså se originalprotokollen fra stortingsmøtet 9. april 1940. Neste stortingsmøte var 14. juni 1945.

Jeg håper stortingsrepresentanter, regjeringsmedlemmer og alle som besøker Stortinget, benytter anledningen til å få med seg denne utstillingen.

Følgende innkalte vararepresentanter tar nå sete:

For Aust-Agder: Ramani Nordli

For Møre og Romsdal: Per Ivar Lied

Det foreligger tre permisjonssøknader:

- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon etter Stortingets forretningsorden § 5 annet punktum for representantene Runar Sjøstad og Solveig Vitanza i dagene 9. og 10. april
- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Siri Gåsemyr Staalesen i dagene 9. og 10. april for å delta i interparlamentarisk komitémøte i Europaparlamentet i Brussel, Belgia

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Finnmark: Isak Mathis Buljo
For Oslo: Agnes Nærland Viljugrein
For Østfold: Shakeel Rehman

Presidenten [10:01:55]: Agnes Nærland Viljugrein og Shakeel Rehman er til stede og vil ta sete.

I dag har vi en rekke Dokument 8-forslag. Representanten Kathy Lie vil framsette to representantforslag.

Kathy Lie (SV) [10:02:19]: Jeg er glad jeg kan starte ballet!

På vegne av representanten Freddy André Øvstegård og meg selv vil jeg fremme et representantforslag om barns rettigheter inn i sosialtjenesteloven – et styrket barne- og familieperspektiv i Nav.

Jeg vil på vegne av representantene Marian Hussein, Grete Wold, Ingrid Fiskaa, Kirsti Bergstø og meg selv fremme et representantforslag om å rekruttere og beholde flere ansatte i helse- og omsorgstjenestene.

Presidenten [10:02:52]: Representanten Erlend Wiborg vil framsette tre representantforslag.

Erlend Wiborg (FrP) [10:03:09]: Det er en glede på vegne av Fremskrittspartiet å framsette tre representantforslag. Det første er fra representantene Per-Willy Amundsen, Helge André Njåstad, Himanshu Gulati og undertegnede, om lov om restriksjoner mot å søke asyl i Norge ved å krysse grensen fra Russland.

Det andre er fra representantene Per-Willy Amundsen, Himanshu Gulati og undertegnede, om en mer restriktiv politikk for sekundærbosetting og bosetting av innvandrere.

Sist, men ikke minst er det et representantforslag fra Helge André Njåstad, Per-Willy Amundsen, Johan Aas og undertegnede om behovet for en mer åpen publisering av kriminalitetsstatistikk i Norge etter mønster fra Danmark.

Presidenten [10:03:54]: Representanten Grete Wold vil framsette et representantforslag.

Grete Wold (SV) [10:04:09]: På vegne av representantene Kari Elisabeth Kaski, Kathy Lie og meg selv vil jeg fremme et representantforslag om å knytte studiestøtten til grunnbeløpet i folketrygden.

Presidenten [10:04:20]: Representanten Per-Willy Amundsen vil framsette to representantforslag.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:04:37]: På vegne av Fremskrittspartiet har jeg den ære å framsette to representantforslag. Det første representantforslaget er fra Erlend Wiborg, Hans Andreas Limi, Terje Halleland og meg selv, om en bedre politikk for å eie bolig og få bolig- og byggebransjen i gang.

Dernest er det et forslag fra Erlend Wiborg og meg selv om dispensasjoner, innsigelser og forenklinger i plan- og bygningsloven for å skape vekst.

Presidenten [10:05:06]: Representanten Hege Bae Nyholt vil framsette et representantforslag.

Hege Bae Nyholt (R) [10:05:25]: På vegne av stortingsrepresentantene Mímir Kristjánsson, Tobias Drevland Lund, Seher Aydar og meg selv framsetter jeg et forslag om å reversere seksårsreformen.

Presidenten [10:05:37]: Representanten Frank Edvard Sve vil framsette fire representantforslag.

Frank Edvard Sve (FrP) [10:05:50]: Eg har gleda av å fremje fire representantforslag på vegner av Framstegspartiet sine stortingsrepresentantar Morten Stordalen og meg sjølv, om lågare avgifter og enklare regelverk for campingbilar, om køyretøytekniske forenklingar for tungbilar, om betre rammevilkår for MC som transportalternativ og om tilgang på etanolfri bensin.

Presidenten [10:06:26]: Representanten Geir Jørgensen vil framsette et representantforslag.

Geir Jørgensen (R) [10:06:28]: Jeg vil legge fram et representantforslag fra representantene Marie Sneve Martinussen, Tobias Drevland Lund, Mímir Kristjánsson og meg selv om å åpne grossistleddet og sikre en mer rettferdig dagligvarehandel. Det er bare ett forslag, men det er 40 punkter.

Presidenten [10:07:02]: Takk for presiseringen.

Representanten Rasmus Hansson vil framsette to representantforslag.

Rasmus Hansson (MDG) [10:07:16]: Representantene Sigríð Zurbuchen Heiberg og undertegnede framsetter et forslag om å revidere Nasjonal transportplan i lys av den geopolitiske situasjonen, og et forslag om et folkepanel som vurderer EU-medlemskap.

Presidenten [10:07:40]: Representanten Gro-Anita Mykjåland vil framsette et representantforslag.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [10:07:46]: På vegne av representantene Trygve Slagsvold Vedum, Heidi Greni, Sigbjørn Gjelsvik og meg selv har jeg æren av å fremme et forslag om å oppheve forskrift om å begrense utslipp fra bygge- og anleggsplasser.

Presidenten [10:08:11]: Representanten Himanshu Gulati vil framsette fire representantforslag.

Himanshu Gulati (FrP) [10:08:19]: Det første representantforslaget handler om valgfritt sidemål og framsettes på vegne av representantene Erlend Wiborg, Stig Atle Abrahamsen, Bård Hoksrud, Dagfinn Henrik Olsen, Hans Andreas Limi og meg selv.

Det andre representantforslaget handler om liberalisering av privatskoleloven og framsettes på vegne av

representantene Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi, Dagfinn Henrik Olsen, Erlend Wiborg og meg selv.

Det tredje representantforslaget handler om nivådeling i skolen og framsettes på vegne av representantene Sylvi Listhaug, Bård Hoksrud, Dagfinn Henrik Olsen, Stig Atle Abrahamsen og meg selv.

Det siste representantforslaget handler om praksisreform i skolen og framsettes på vegne av Dagfinn Henrik Olsen, Marius Arion Nilsen, Bård Hoksrud og meg selv.

Presidenten [10:09:03]: Representanten Bård Hoksrud vil framsette to representantforslag.

Bård Hoksrud (FrP) [10:09:03]: På vegne av Fremskrittspartiets representanter Sylvi Listhaug, Himanshu Gulati og meg selv har jeg gleden av å framsette to representantforslag – et om fritt brukervalg og et om en bærekraftig og mer effektiv helsetjeneste.

Presidenten [10:09:32]: Representanten Erlend Svoldal Bø vil framsette et representantforslag.

Erlend Svoldal Bø (H) [10:09:51]: På vegne av representantene Sandra Bruflot, Tone Wilhelmsen Trøen, Tage Pettersen og meg selv vil jeg fremme et representantforslag om å skape et mer demensvennlig samfunn.

Presidenten [10:10:06]: Representanten Helge André Njåstad vil framsette fire representantforslag.

Helge André Njåstad (FrP) [10:10:10]: Framstegspartiet er ivrig, vi rundar 20 forslag når eg er ferdig med å framsetja desse fire.

På vegner av representantane Sylvi Listhaug, Johan Aas, Himanshu Gulati, Erlend Wiborg og meg sjølv har eg gleda av å setja fram eit forslag om kamp mot narkotika ved norske skolar.

På vegner av representantane Johan Aas og meg sjølv har eg gleda av å setja fram eit forslag om endring av forvaringsreglane.

På vegner av representanten Johan Aas og meg sjølv vil eg setja fram eit forslag om eit offentleg tilgjengeleg register over visse seksualforbrytarar som er domfelte for overgrep mot barn.

Og til slutt vil eg setja fram eit forslag på vegner av representantane Erling Wiborg, Johan Aas og meg sjølv om å styrkja vektarar sitt strafferettslege vern.

Presidenten [10:11:02]: Representanten Marius Arion Nilsen vil framsette to representantforslag.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:11:14]: Vi har tydeligvis noen oppgaver etter påskeferien også!

På vegne av Fremskrittspartiet har jeg gleden av å framsette to representantforslag fra representantene

Hans Andreas Limi, Terje Halleland, Helge André Njåstad. Himanshu Gulati og undertegnede. Det ene er om satsing på havbunnsmineraler for å sikre forsyningskjeder og moderne samfunnsutvikling. Det andre er om en offensiv og langsiktig plan for petroleumsnæringen.

Presidenten [10:11:47]: Representanten Terje Halleland vil framsette et representantforslag.

Terje Halleland (FrP) [10:11:53]: Det var vel bare meg igjen i gruppen da, som kunne ta det siste. Jeg har bare ett forslag. På vegne av Fremskrittspartiets representanter Erlend Wiborg, Marius Arion Nilsen og meg selv fremmer jeg et representantforslag om et mer effektivt strømmnett for økt kapasitet.

Presidenten [10:12:20]: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:12:30]

Muntlig spørretime

Presidenten [10:12:32]: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Astri Aas-Hansen, Lene Vågslid og Nils Kristen Sandtrøen vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første spørsmål, fra representanten Peter Frølich.

Peter Frølich (H) [10:13:03]: Det er fint å møte justisministeren til hennes første spontanspørretime, og litt på overtid gratulerer jeg med en viktig oppgave på vegne av regjeringen og ønsker lykke til. Det kan jo trenge litt lykke på veien, for justisministeren har overtatt en justissektor som har store utfordringer.

Vi kan ta en liten runde kysten rundt: I Finnmark politidistrikt er det 26 færre politifolk, i Nordland politidistrikt er det 23 færre politifolk, i Trøndelag politidistrikt er det 46 færre politifolk, i Vest politidistrikt er det 53 færre politifolk, i Sør-Vest politidistrikt er det 28 færre politifolk, i Sør-Øst politidistrikt er det 53 færre politifolk, i Innlandet politidistrikt er det 78 færre politifolk, i Oslo politidistrikt er det 23 færre politifolk, og i Øst politidistrikt er det blitt 182 færre politifolk under denne regjeringen. Det er altså totalt 427 færre politifolk i politidistriktene i Norge. Over hele landet merkes dette for politiet. Forebyggende enheter bygges ned. I samme periode ser vi at kriminaliteten har økt, både den generelle kriminaliteten og spesielt ungdomskriminaliteten. Trusselen fra organisert kriminalitet har, ifølge Kripos, aldri vært høyere. Oppklaringsprosenten faller, og henleggelse av saker med kjent gjerningsperson er doblet

fra 2021. Det vi har sett, er fire år med massive feilprioriteringer, hvor enorme summer har gått til lensmannskontor som er opprettet der det ikke finnes kriminalitet. Dette er ikke et spørsmål om hvorvidt regjeringen kan være fornøyd med det, men det er rett og slett: Når kan denne salen se tiltak som vil bedre denne utviklingen?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:15:22]: Da må jeg jo gjennom presidenten si tusen takk for at representanten både gratulerer og ønsker meg lykke til.

Den gjennomgangen som vi nå fikk, av antall politifolk eller reduksjon i antall politifolk rundt om i landet, legger jeg til grunn at gir et korrekt bilde når det gjelder politiutdannede. Så skal det sies at siden Solberg-regjeringen gikk av og Arbeiderpartiet overtok sammen med Senterpartiet, er det blitt 300 flere ansatte i politiet. Per 21. desember i fjor viste det seg at 94 pst. av dem som var utdannet og gikk ut av Politihøgskolen i våres, hadde fått jobb i etaten. Siden Solberg-regjeringen er politibudsjettet økt med 5 400 mill. kr nominelt. Politiet er blitt styrket, politiet er det blitt satset på.

Det jeg synes er viktig framover, er at vi fortsetter satsingen på politiet, og at vi også har en langsiktig og helhetlig styring av politiet. Det som vil være viktig for meg, er å sette retning og måle resultater. Jeg kommer ikke til å si til verken politidirektører eller politimestere hva slags type ansatte de skal ha hvor, hvor mange politifolk de skal ha gående på hvilke steder, eller for så vidt hvor mange hester de skal ha i Oslo. Jeg lytter til fagfolk. Jeg lytter til politiet. Jeg legger til grunn at politimesterene, sammen med politiorganisasjonene, kommunene og andre, vet best hvordan man skal få til en størst mulig effekt av satsingen.

Peter Frølich (H) [10:17:24]: Flere ansatte totalt i politiet blir en veldig mager trøst når de ikke jobber på riktig sted, der kriminaliteten skjer. Det er bare å dra ut til Stovner, politistasjonen i et av de kanskje mest belastede områdene i hele Norge. Der melder de om at de i løpet av de tre, snart fire, årene med denne regjeringen har hatt ansettelsesstopp – i et område hvor det burde vært full aktivitet med forebyggende arbeid.

Det hjelper heller ikke å vise til en økning i nominelle tall for ansatte i politiet når resultatene er nedslående. Man kan ta en kjapp gjennomgang av helt rykende ferske tall for kriminalitet og ungdomskriminalitet i Norge: Ran har økt med 80 pst. siden 2019, ulovlig bevæpning har økt med 72 pst. siden 2019, voldslovbrudd har økt med 49 pst. siden 2019. Det er altså 15 voldslovbrudd av ungdommer hver eneste dag.

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:18:32]: Det var ikke helt et spørsmål der, men jeg velger å tolke inn noen spørsmål.

Jeg mener fortsatt at det er politiet som skal disponere sine ressurser, og de må gjøre det klokt. Både som advokat og som dommer har jeg sett at det ikke er bare politiutdannede som bidrar til å forebygge bedre, oppdage og oppklare mer, få en rask iretteføring og få fram gode reaksjoner. Det er viktig at en har etterforskere med annen type kompetanse, at en på Stovner, f.eks. for å kunne forebygge vold i nære relasjoner, også har med andre faggrupper i politiet.

Jeg deler representantens bekymring over den utviklingen vi ser i kriminalitetsbildet, særlig når det gjelder barne- og ungdomskriminaliteten. Politiet må gjøre en kraftanstrengelse her. Det må også andre, som kommunene, også de 21 – er det vel – største kommunene i landet, som er styrt av Høyre og Fremskrittspartiet. Også der må vi få en innsats.

Peter Frølich (H) [10:19:36]: En gjennomgående faktor når vi ser på kriminalitetsstatistikken, er et tema som det er vanskelig å snakke om, men som fortjener en ærlig og realitetsorientert diskusjon, og det er at det i kriminalitetsstatistikken er en overrepresentasjon av første- og andregenerasjons innvandrere. Det er spesielt en overrepresentasjon fra land som Marokko, Somalia, Irak, Russland, Eritrea og Pakistan. Vi ser at innvandrere er overrepresentert i 28 av 29 lovbruddstyper. Det aller verste er ran- og utpressingssaker. Dette er slikt som påvirker hundretusenvis av innbyggere i Norge hver eneste, bidige dag, og det går også ut over den store andelen lovlydige innvandrere i Norge.

Jeg har lyst til å utfordre justisministeren: Ser hun sammenhengen mellom stor ikke-vestlig innvandring, dårlig integrering og kriminalitetsstatistikken, og har hun politiske løsninger, realistiske, realitetsorienterte løsninger på dette problemet?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:20:48]: For Arbeiderparti-regjeringen er det viktig at vi har en kontrollert innvandring, og at vi har en innvandring som gjør at vi også kan klare å få til en god integrering av de personene som kommer hit. Det er klart at dette er tall som vi må ta på største alvor. Det kan være mange grunner til at det er den representasjonen. Faktum er at det er det, og det må vi gå ordentlig inn i.

Jeg tror et av de forholdene som er viktig fra politiets side, for å snakke om det, er at en har god kompetanse og tillit inne i disse miljøene, sånn at en kan komme tidlig inn, særlig når det gjelder barn og unge, og både få hindret at de kommer inn i en kriminell løpebane, og få hjulpet dem ut. Vi må være veldig tydelige på hvilke lover og regler som gjelder her i landet. De skal selvfølgelig følges, uansett hvor man kommer fra, uansett hvilken bakgrunn man har, uansett hvilke levekårsutfordringer man har.

Peter Frølich (H) [10:21:51]: Det er mange ting justisministeren sier, som det er lett å nikke til, men det store spørsmålet gjenstår fortsatt: Hvordan skal Norge håndtere innvandring også på sikt? Det har nå vært et landsmøte i Arbeiderpartiet hvor det har vært snakket mye om at man igjen må begynne å nærme seg FNs anbefalte nivå for kvoteflyktninger osv. Det vil i så fall gi økt press og økte utfordringer for det norske samfunnet, i en tid hvor vi står i store utfordringer som dessverre har kommet i kjølvannet av sviktende integrering.

Så jeg må igjen utfordre justisministeren: Hvilket syn har hun og regjeringen på hvilket nivå som vil være hensiktsmessig framover? Blir det fortsatt en stram linje, slik som det har blitt ført de siste årene, eller vil vi nå se et kursskifte, slik det delvis ble signalisert fra helgens landsmøte i Arbeiderpartiet?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:22:53]: Det blir ikke et kursskifte her. Her blir det fortsatt en stram og rettferdig og bærekraftig innvandring, hvor vi også skal kunne klare å integrere på en god måte. De to tingene henger sammen. Vi kan ikke ta imot flere enn at vi også kan få til en god integrering. Dette har en jo klart veldig godt – noe som særlig representanten fra Høyre vet – med det arbeidet jeg virkelig ønsker å anerkjenne, knyttet til Ukraina. Hvordan vi har tatt imot så mange flyktninger derfra og klarer å få dem bosatt og integrert i kommunene i Norge, er ekstremt godt å se. Det er også en stor påminnelse om at dette ligger til mer enn bare justissektoren. Dette ligger til oss alle, slik også kriminalitetsbekjempelse i seg selv gjør. Vi må jobbe sammen om dette.

Peter Frølich (H) [10:23:55]: Jeg takker for svaret. Vi har vært innom mye ungdomskriminalitet og gjengkriminalitet nå, og vi må over på en annen, veldig dårlig trend i Norge, og det gjelder utviklingen i kriminalitetsstatistikken for vold i nære relasjoner. Der har pilene gått i feil retning, eller for å si det sånn: Statistikken her har dessverre gått rett i taket. 2024 var det året med høyest antall drap i nære relasjoner på ti år, og de aller fleste ofrene for partnerdrap er som kjent kvinner. Nå er det nesten ti anmeldelser hver dag i Norge for vold i nære relasjoner, og det er altså en økning på 10 pst. fra 2023.

Så ser vi også en annen veldig uheldig utvikling på denne regjeringens vakt, og det er at oppklaringsprosenten stuper. Det er ikke bra. Så jeg har lyst til å utfordre justisministeren: Hva konkret kan vi i Stortinget forvente at det blir iverksatt tiltak på for å snu denne trenden?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:24:59]: Jeg deler representantens store bekymring knyttet til vold i nære relasjoner, som har så enorme konsekvenser for dem

som rammes av det, i all hovedsak kvinner og barn og pårørende rundt disse, og som i ytterste konsekvens fører til at liv går tapt. Mye er gjort, som også representanten kjenner til. Vi har opptrappingsplaner for dette som følges opp, og som fortsatt skal følges opp.

Så ønsker jeg å si at dette er et kriminalitetsområde som virkelig viser behovet for mer enn bare politiutdannede personer. For å kunne både forebygge, bekjempe, oppdage og oppklare denne typen vold må vi også ha andre fagpersoner inn i det. En viktig ting som nå rulles ut, er RISK-prosjektet, som jeg tror representanten kjenner til. Det er et eksempel på noe som virkelig vil ha effekt der ute.

Peter Frølich (H) [10:26:04]: Et tiltak som vi vet fungerer når det gjelder denne typen kriminalitet, er omvendt voldsalarm, og det er noe som Høyre har kjempet lenge for å få innført. Så ser vi at selv om det nå er sjøssatt, er bruken ikke på det nivået vi skulle ønske. Vi har utfordret regjeringen tidligere på hvorfor terskelen er såpass høy for å ta dette i bruk. Det sitter kvinner rundt i landet som opplever frykt, som har lyst til at dette skal tas i bruk, men det sies altså at terskelen ikke er riktig.

Vi har utfordret regjeringen på det og fått til svar at det ikke er aktuelt å endre den terskelen nå. Det vil si at ratioen for voldsalarm versus omvendt voldsalarm nå er 19:1, det er altså 19 flere voldsalarmer enn omvendte voldsalarmer. Det mener jeg er en trend som må snus. Jeg har lyst til å spørre justisministeren om hun er enig, og om vi nå kan få et løfte om at dette kan tas mer i bruk framover.

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:27:06]: Nå er jeg så gammel at jeg begynner å snakke om gamle dager, som for min del var 2005–2013, hvor jeg jobbet for justisministere under Stoltenberg II-regjeringen, og hvor vi vedtok omvendt voldsalarm. Så kommer jeg tilbake etter hauger av år og opplever at det først er nå det virkelig er satt i system, for ett år siden. I veldig mange av disse årene var det diverse Solberg-regjeringer som styrte landet. Nok om det.

Med den lovendringen som ble foretatt i fjor, da Emilie Enger Mehl var justisminister, viser det seg at nå, etter ett års bruk, har bruken av omvendt voldsalarm økt med 900 pst. Den lovendringen som Stortinget foretok i fjor, viser seg altså å ha veldig god effekt. Det betyr ikke at jeg er fornøyd, men det betyr at dette er nok et eksempel på at ting går riktig vei.

Peter Frølich (H) [10:28:07]: Jeg registrerte ikke noe svar der på spørsmålet om vi kan forvente en endring av terskelen sånn at bruken kan utvides. Jeg har lyst til å få et veldig tydelig ja- eller nei-svar på det. Vi er begge

enige om at det er bra at dette er kommet på plass, men spørsmålet er: Kan vi utvide bruken ved å endre den rettslige terskelen? Det ønsker jeg et svar på.

Jeg ønsker også et svar, hvis tiden tillater det, på et par andre justispolitiske flaggskip, skulle jeg til å si, som Høyre har vært opptatt av i lang tid, for å bekjempe den kriminaliteten vi nå ser. Fotlenke med oppholdsforbud er et tiltak som vi vet kan fungere mot ungdomskriminalitet, at gjengkriminelle får omvendt voldsalarm og oppholdsforbud i bestemte områder av byene.

Dette er tre veldig konkrete tiltak som vi vet fra omverdenen har fungert. Vi er klare til å fremme disse forslagene. Vi har blitt nedstemt i Stortinget, men med ny justisminister ønsker jeg et klart svar, ja eller nei, på hvordan hun stiller seg til disse konkrete forslagene.

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:29:12]: Først når det gjelder terskel – ja eller nei: Nå har jeg blitt politiker, så jeg kan verken si ja eller nei. Det jeg kan si, er at dette er noe jeg selvfølgelig skal gå inn i. Jeg kjenner lovverket fra før av. Jeg mener det er godt balansert, men jeg skal absolutt ta dette med meg og også diskutere det med fagpersoner i politi, påtalemyndighet og andre steder.

Når det gjelder fotlenke for ulike typer kriminelle: Det er jo hjemler for det i lovverket, som straffereaksjoner, som f.eks. kontaktforbud med elektronisk fotlenke. En har også muligheten for det i straffeprosessporet, hvor det er påtalemyndigheten som går inn i det.

Ikke alle lovhjemlene som er vedtatt der, har, så vidt jeg husker, trådt i kraft, men gjennomgående er det ikke sånn at det er hjemlene det skorter på. Vi skal se at de fungerer bra, at de er hensiktsmessige å bruke, men igjen: Det blir dessverre ikke ja eller nei på det spørsmålet heller.

Sandra Borch (Sp) [10:30:40]: Som representanten Frølich var inne på, øker ungdomskriminaliteten. Den har skutt fart siden 2016. Det samme gjør også dessverre narkotikabruken blant ungdom. Den har mer enn doblet seg de siste årene. Politiet skriver i sin trusselvurdering for 2025 at narkotika er drivstoffet som fører til annen alvorlig kriminalitet, vold, utpressing, menneskehandel og økonomisk kriminalitet. Dette må vi slå ned på som samfunn og i hvert fall som politikere. Så mitt spørsmål til justisministeren og til Arbeiderpartiet er om de nå vil gi politiet tilbake de virkemidlene de trenger for å stoppe veksten i kriminalitet og narkotika-bruk blant unge, og om statsråden kan nevne noen av de tiltakene hun vurderer.

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:31:40]: Jeg deler representantens bekymring for både rusbruken og særlig utviklingen en har sett når det gjelder det. Det er viktig for meg å si at de aller, aller fleste ungdommer ikke bru-

ker narkotika, de prøver ikke narkotika. Grunnen til at det er viktig for meg å understreke det, er at jeg ikke ønsker at det skal gå signaler fra lovgiverhold om at dette er vanlig, så «når alle andre gjør det, må jeg også prøve det».

Så til spørsmålet om tvangsmiddelbruk: Vi har tidligere nevnt at det kommer et lovforslag – det kommer i morgen – som skal bidra til en reell håndhevelse av forbudet mot narkotika, som vi fortsatt vil opprettholde, også mot narkotika til egen bruk. Det betyr at politiet må ha hensiktsmessige og forholdsmessige virkemidler. Vi har vurdert om kroppslig undersøkelse som hovedregel skal gjennomføres ved spyttprøve. Svar på dette kommer i morgen.

Helge André Njåstad (FrP) [10:32:57]: Hovedspørsmålet handler om ressursar i politiet. Ein snakkar om politifolk og andre i politiet. Det som iallfall er fakta, er at det er for få folk til å handtera det trusselbildet me står i, og den kriminalitetsutviklinga me ser. Difor var me veldig glade for at Stortinget i fjor sommar samla seg om at ein skal ha ein langtidsplan for politiet, slik at ein går vekk frå den gass-brems-politikken som har vore førande fram til i dag, der ein av og til har pengar, av og til har folk, av og til manglar ein folk, og av og til manglar ein pengar. Difor var me veldig glade for at eit samla storting gjekk inn for ein langtidsplan. Så registrerer me at ein har lagt litt ulike omgrep i det.

Framstegspartiet vil ha ein føreseieleg plan for politiet, så ein slepp den gass- og bremspolitikken, men det ser ut som at regjeringa, når dei høyrer ordet «langtidsplan», brukar lang tid på ein plan. Me er utolmodige og synest ikkje at ein skal venta lenge før politiet får ein langtidsplan. Mitt spørsmål er om statsråden kan gje ei løypemelding om korleis ein konkret arbeider med ein langtidsplan for politiet.

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:34:02]: Det gjør jeg gjerne. Som representanten viser til, og som regjeringen har sagt, arbeider vi nå med å innføre en langtidsplan for politiet. Det kom politifaglige råd fra politidirektøren nå i vinter, som tar opp i seg mye av både de mer strategiske spørsmålene som en må få informasjon om og ta stilling til, og det gode kunnskapsgrunnlaget som skal inn i dette. Vi kommer til å gi en god løypemelding i budsjettet for 2026.

Helge André Njåstad (FrP) [10:34:43]: I førre veke hadde Politiets Fellesforbund ein konferanse om den blå sona, som dei kallar det. Ein anerkjenner at det er politiet som står i førstelinja, det er dei som må handtera trusselbildet me står i, og det er dei som kvar dag møter ulike utfordringar. Politiet er veldig tydeleg på at ein treng ei styrking av Forsvaret, og er glad for at Forsvaret

blir styrkt, men dei skulle gjerne ønskt at òg politisektoren fekk fleire ressursar og vart sett i stand til å møte den blå sona.

Er statsråden einig med Politiets Fellesforbund og Framstegspartiet i at politiet treng fleire ressursar, slik at dei kan stå i førstelinja slik dei gjer no?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:35:30]: Det er en viktig påpeking representanten tar opp. Det blir mye oppmerksomhet på Forsvaret, naturlig nok, i den sikkerhetspolitiske situasjonen vi står i. Veldig mye av det som det konkret pekes på, sammensatte trusler, påvirkningsoperasjoner og mulig sabotasje, er noe som politiet skal håndtere – ikke Forsvaret. Og det er, som representanten sier, noe politiet må være i stand til. De må ha ressurser for det, de må ha høy oppmerksomhet på det, noe jeg har fått bekreftet at politiet har – det er et godt samarbeid mellom politiet og PST – og de må ha hjemler som er i takt med det trusselbildet som vi i dag står i.

Når det gjelder det siste, har vi nå tatt initiativ til en gjennomgang av straffelovens hjemler som går på statsikkerhet – nå ble jeg plutselig i tvil om selve kapitteloverskriften – nettopp for å se om vi har de lovhjemlene som politiet trenger for virkelig å kunne foreta denne bekjempelsen.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [10:36:52]: Jeg går videre til temaet ressursbruk og kriminalitet blant ungdom. Nylig leverte ekspertgruppen om tiltak for barn som begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet, sin rapport. I den rapporten foreslås det en tiltaksvifte som strekker seg fra mindre inngripende tiltak, som økt bruk av MST, altså multisystemisk terapi, voldsspesifikk behandling osv., til mer inngripende tiltak, som utvidet adgang til varetektsfengsling av barn under 18 år fra to til fire uker, bl.a.

I forbindelse med statsbudsjettet sa Arbeiderpartier-Senterparti-regjeringen at de satset på forebygging blant barn og ungdom, men i det budsjettet gikk nesten én tredjedel av de midlene som var satt av til denne forebyggingspakken, til etablering av flere fengselsplasser for mindreårige.

Mener statsråden, i likhet med sin forgjenger, at fengselsplasser for barn og ungdom hører hjemme i en forebyggingspakke? Mener statsråden at det er mest presserende å få på plass de pønale tiltakene ekspertgruppen foreslo, eller de forebyggende tiltakene?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:38:05]: For Arbeiderparti-regjeringen og meg er det viktig å gjøre begge deler, i den forstand at vi både må bekjempe kriminaliteten – reagere raskt og klokt – og forebygge godt. Når det gjelder ungdomsenhetene, er det behov for økt ka-

pasitet i ungdomsenhetene, som også representanten kjenner til. Det skal være siste utvei å fengsle barn under 18 år. Hovedtallene viser at det er i forbindelse med varetektsfengsling at en har barn i fengsel. Da er det viktig for meg at de barna som det ikke finnes noen annen utvei for – det er ikke et annet alternativ enn fengsling – er i ungdomsenheter, og at de ikke sitter sammen med voksne. Derfor må vi også satse på ungdomsenhetene.

Presidenten [10:39:00]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Else Marie Rødby (Sp) [10:39:11]: Mitt spørsmål går til justisministeren. Jeg vil gjerne spørre litt om trygge skolemiljøer og narkotika. Da vår partileder, Trygve Slagsvold Vedum, var på besøk på Haugaland videregående skole for noen dager siden, sa elevrådsleder ved skolen, Lars Kristian Oa, til NRK Rogaland at rus har blitt altfor normalisert, at politikerne har snakket så mye om legalisering og hva som er lov og ikke lov, at det har forvirret mange ungdommer. Han ønsker seg at skolen setter tydelige rammer igjen.

Det er slik som statsråden akkurat sa: De aller fleste ungdommer bruker ikke narkotika, og de aller fleste ungdommer verken kjøper eller selger narkotika på skolen. Jeg regner med at statsråden er enig i at disse ungdommene har rett på et trygt og rusfritt skolemiljø – men det er det mange ungdommer som ikke opplever å ha i dag. Det er fordi det oppleves som om forbudet mot narkotika ikke håndheves. Det foregår kjøp, salg og oppbevaring av narkotika på skolene våre, og mange ungdommer som ikke vil ha noe med narkotika gjøre, og som har tatt et klart standpunkt mot narkotika, opplever likevel å måtte forholde seg til det på daglig basis på skolen. Mange oppfatter det derfor som at det å ha befatning med narkotika på skolen ikke får konsekvenser.

Statistikken når det gjelder bruk av narkotika, går feil vei, og mange ungdommer, foreldre og lærere er bekymret for at skolen har blitt et slags fristed hvor ingen griper inn. Senterpartiet mener at det er en helt uholdbar situasjon, og vil ha flere virkemidler for at flere elever skal få et trygt og rusfritt skolemiljø. Jeg lurer derfor på hvilke konkrete tiltak justisministeren mener at skole og politi må ha for å gjøre skolemiljøet trygt og narkotikafritt?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:40:53]: Jeg er helt enig med også denne representanten når det gjelder målsettingen: Barn og ungdommer skal ha et trygt og narkotika- og kriminalitetsfritt liv. De skal kunne gå på skolen uten å måtte bli eksponert for kriminalitet og narkotika, og det er viktig at også skolen og politiet jobber sammen for å oppnå det. Det finnes virkemidler til dette fra politiets side. De kan, dersom skolen ønsker

det, komme på skolen og bidra til det forebyggende arbeidet. Det er selvfølgelig også sann at hvis det er mistanke om rus knyttet til barn eller ungdommer på skolen, skal politiet – politiet har hjemler til dette – gå inn og avdekke om den mistanken faktisk stemmer.

Else Marie Rødby (Sp) [10:41:54]: Jeg er veldig glad for at vi er enig om problembeskrivelsen og utgangspunktet, at dette er en uholdbar situasjon. Det jeg mener er åpenbart, er at de virkemidlene som statsråden litt generelt redegjorde for, ikke kan være nok når vi ser hvordan situasjonen utvikler seg på skolene. Jeg opplever at salg og oppbevaring av narkotika på skolens område er ganske vanlig, og at både skoleansatte og politiet forteller at de ikke har praktiske verktøy til å gjøre noe med det. Det står litt i motsetning til det statsråden nettopp sa.

Arbeiderpartiet har en hatt en veldig høy profil på å få mobiler ut av skolen, så jeg regner med at de har en like høy profil på å få narkotika ut av skolen. Det som er opplevelsen, er at skoleansatte og politiet sier at de ikke har de virkemidlene som gjør at de kan håndtere f.eks. salg og oppbevaring av narkotika på skolen.

Kan justisministeren være enda mer konkret på hva som er riktig, hvis de tar feil?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:42:59]: Dette må jeg i så fall komme tilbake til, for virkemidlene politiet har, er beskrevet i f.eks. politilov, straffelov og straffeprosesslov. Så det er virkemidler til å gå inn. Det er klart at så lenge narkotika er forbudt – det er det i alle fall så lenge denne regjeringen sitter, forutsatt at Stortinget slutter seg til det som denne regjeringen måtte foreslå, og det kommer vi jo straks tilbake til – betyr det jo at politiet har virkemidler. Vi mener at narkotika, også til egen bruk, skal være forbudt. Det betyr at politiet fortsatt skal ha virkemidler til å kunne håndheve det forbudet.

Jeg må nesten be representanten om å være enda mer konkret på hvilke virkemidler som mangler i dag når det gjelder politiets muligheter i slike sammenhenger – hvis det er lov å stille spørsmål den andre veien.

Else Marie Rødby (Sp) [10:44:03]: Da kan man i hvert fall slå fast én ting, og det er at det som sies her i denne salen akkurat nå, kanskje ikke er den opplevde virkeligheten ute på skolene. Det er i seg selv alvorlig. Det gjør kanskje at den situasjonen som er veldig uheldig, fortsetter å utvikle seg i en uheldig retning. Så det er en veldig tydelig beskjed fra justisministeren, som jeg håper at både skoleansatte og politiet får med seg fra Stortingets spørretime.

Narkohunder er et veldig konkret tiltak, i og med at jeg ble utfordret på det, og det opplever jeg etterspørres

av både ansatte på skolene og politiet. Det kan rammes inn på ulike måter. Man kan f.eks. bruke narkohund for å finne narkotika som er oppbevart på skolen for kjøp og salg etter skoletid. Senterpartiet har nettopp vedtatt noe om dette på sitt landsmøte: Politiet skal kunne gjøre undersøkelser med narkotikahund på skolene i forebyggende øyemed.

Hva mener justisministeren om bruk av narkohund?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:44:57]: Ja, det var et konkret eksempel, så takk for det. Når det gjelder narkotikahunder, er det som med alle mulige andre virkemidler som politiet har. Jeg mener helt bestemt at det må ha hjemmel i lov. Dette er en form for inngrep som i utgangspunktet helt tydelig krever lovhjemmel, både i henhold til Grunnloven § 113 og EMK artikkel 8. Det gjør også at en her har den balansegangen. Det betyr at skal en narkohund gå på enkeltpersoner, må det være et mistankegrunnlag for det. Men skolen kan be politiet komme med narkohund, også i skoletiden, når det er informert om det. En kan få søk etter narkotika på skolen, i fellesarealer, og elevene kan ta med seg sakene sine og trekke unna, sånn at en ikke kommer i konflikt med Grunnloven og menneskerettighetene. Så det er virkemidler for dette allerede i dag.

Sandra Borch (Sp) [10:46:22]: Statsråden nevner menneskerettighetene, men det er også viktig å peke på hver enkelt ungdoms, hvert enkelt menneskes, privatliv. Det er et faktum nå at mange foreldre og mange lærere opplever at enkelte bruker skolen som en trygg oppbevaringsplass for narkotika – narkotika som også senere er blitt solgt i skolehverdagen. Dette er alvorlig.

Mitt spørsmål til justisministeren, når hun også nevner de tiltakene hun mener det er lovhjemmel for, er: Vil hun sende et brev til Politidirektoratet og instruere politiet om at de har anledning til å bruke narkohund og til å ransake skoler for narkotika på kveldstid?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:47:14]: Apropos menneskerettigheter: Dette er ikke i konflikt med det enkelte barns rett til trygghet og beskyttelse, for det følger også av barnekonvensjonen at barn skal beskyttes mot narkotika. Der står altså også barnekonvensjonen på samme side som representanten i det hun her tar opp.

Når det gjelder at enkelte bruker skolen, er det selvfølgelig aldeles ikke sånn vi skal ha det. Det skal ikke skje, kriminalitet skal ikke skje. Jeg vil ikke instruere politiet, men jeg vil være tydelig på at her er det hjemler. Hvis man vet om enkelte som bruker skolen til å oppbevare og selge narkotika, har en også i dag hjemler til å gå

inn og ransake og undersøke en person, og en har til og med mulighet til å gå inn mer målrettet med hund.

Sandra Borch (Sp) [10:48:16]: Det er jo tydeligvis en usikkerhet der ute om akkurat det, så det håper jeg at statsråden kan rydde opp i.

På mange videregående skoler er det mulig å gå bygg- og anleggsteknikk, og for mange elever her vil anleggsmaskiner og biler være viktige når de begynner å jobbe. De siste årene har i underkant av 25 pst. av alle dødsulykker vært forårsaket av ruspåvirkning. Statsråden etterlyste konkrete spørsmål, og nå skal hun få et konkret spørsmål. Når politiet kontrollerer for ruspåvirket kjøring, må alle stoppe og blåse i et alkometer. Vil justisministeren fra Arbeiderpartiet på samme måte gi politiet anledning til å kontrollere alle, også på videregående skole, med spyttprøver i tilfelle mistanke?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:49:08]: Igjen vil jeg si at en må ha hjemmel for å foreta kroppslige inngrep som spyttprøve. Det følger av Grunnloven, det følger av menneskerettigheter: Man må ha et grunnlag for det. Samtidig ligger det hjemler i lovverket i dag for å undersøke ved mistanke. Det kommer en lovproposisjon i morgen – rusreform del to – og det er jo ingen hemmelighet at vi mener at det fortsatt skal være straffbart med narkotika også til egen bruk. Det betyr at politiet fortsatt skal ha virkemidler til å kunne håndheve lovforbudet som ligger der, og som vi mener fortsatt skal ligge der.

Presidenten [10:50:01]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Helge André Njåstad (FrP) [10:50:16]: Justisministeren kan bli ståande, det er justispolitikk eg vil diskutera og stilla spørsmål om òg. Det gjeld væpning av norsk politi, som har vore ei veldig aktuell sak. Går me eit år tilbake, var det noko Framstegspartiet stod heilt åleine om å meina i norsk politikk, saman med politileiarar, polititillitsvalde, faglege råd og NOU-ar. Heldigvis har denne våren vist oss at fleire parti har hatt prosessar og kome med i klubben av politiske parti som ønskjer å ha væpning. Det seinaste tilskotet var Arbeidarpartiet, så eg ønskjer dei òg hjarteleg velkomen blant dei partia som no vil ha væpning.

Det betyr at det ser ut som det er eit fleirtal i denne salen som ønskjer å væpna norsk politi, og det betyr at ein kan setja i gong nokre prosessar. Ein kan gjera det på ein grundig og ryddig måte, sånn at norsk politi får den væpninga dei ønskjer.

Me er no på oppløpssida av denne stortingsperioden, og det krev at ein legg til rette for ein prosess med godt samarbeid mellom storting og regjering for å opp-

nå det som no ser ut til å vera eit stortingsfleirtal. Det betyr at Stortinget må behandla ting raskt, at komiteen må leggja til rette for høyring og ei god behandling, og at òg regjeringa bidrar med å koma med forslag som gjer at ein kan få på plass den væpninga mange landsmøte og mange politiske parti no har sagt dei vil ha.

Mitt spørsmål er: Kva tankar gjer statsråden seg om å sikra ein god og grundig prosess, samtidig som Stortingets vilje kan koma til uttrykk denne våren, sånn at politiet kan få den tryggleiken dei har bedt om, og sånn at dei kan tryggja oss?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:52:01]: Ja, jeg konstaterer at det nå tegner seg et flertall for en generell bevæpning av politiet. Fra Arbeiderpartiets side er det også viktig at den bevæpningen blir rammet inn på en god måte.

Dette er et prinsipielt spørsmål, det er et stort spørsmål. Som også representanten er inne på, fortjener det en grundig og ryddig behandling. Det er også politiet opptatt av. Politiet mener det er viktig at når en nå skal ha en lovhjemmel, altså endre loven for å få hjemmel for generell bevæpning, så skal det skje i ordinære lovgivningsformer, hvor en også kan ha et lovforslag på høring, og organisasjonene og politiet selv kan trekkes inn. Vi skal ha en god og grundig prosess der.

Så til spørsmålet: Hva da i mellomtiden? Fremskrittpartiet har fremmet et Dokument 8-forlag som ikke er et lovforslag. Dersom Stortinget ønsker det, kan regjeringen, ved Justisdepartementet, i løpet av få uker komme med et lovforslag til Stortinget. Stortinget kan prioritere å behandle det før sommeren for at vi da kan få på plass en hjemmel for midlertidig bevæpning – at vi har en lovhjemmel for det, men uten at vi nå legger på strekk at trusselsituasjonen er ytterligere økt eller noe sånt. Det kan vi sammen få til i denne vårsesjonen, dersom komiteen og Stortinget ønsker det. Jeg kan love at vi fra departementet og regjeringens side kan levere en lovproposisjon på en hjemmel for midlertidig bevæpning i løpet av bare noen uker.

Helge André Njåstad (FrP) [10:54:04]: Det er sjelden at svar i spørjetimen er så klare og tydelege som svaret på dette spørsmålet, så eg takkar statsråden veldig for å vera løysingsorientert. Det er nettopp dette som er kjernen i det Dokument 8-forslaget Framstegspartiet har fremja, at ein fyrst skal ha ein midlertidig heimel som gjer at politiet blir væpna før sommaren, og så ei grundig behandling – som politiet fortener – for å få på plass lovarbeidet skikkeleg.

Komiteen er i alle fall innstilt på å behandla desse to sakene parallelt, både Dokument 8-forslaget og ein varsla stortingsproposisjon frå departementet denne vårsesjonen, sånn at norsk politi kan bli væpna. Det er vel-

dig hyggjeleg å høyra at statsråden i løpet av få veker – inkludert påske – kan levera ein sånn proposisjon til Stortinget.

Eg veit ikkje kva oppfølgingsspørsmål eg skal ha, anna enn å ønskja lykke til og be statsråden leggja fram ein god proposisjon, så skal Stortinget ha ei grundig behandling av han.

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:55:01]: Da sier jeg bare takk for lykkeønskningene. Her skal vi samarbeide godt alle sammen!

Presidenten [10:55:08]: Så bra, da! (Munterhet i salen.) Da går vi videre til neste hovedspørsmål. Det er fint å få en justisminister som både kan lover og gjør ting raskt!

Kathy Lie (SV) [10:55:30]: Dette er mitt første spørretimespørsmål til den nye barne- og familieministeren, så jeg vil starte med å gratulere statsråd Lene Vågslid med denne viktige jobben.

Stadig flere i Norge mangler et stabilt og godt sted å bo, og bostedsløsheten øker nå raskt. En ny utvikling er at også flere barnefamilier er bostedsløse. KOSTRA-tallene som kom i mars, viser at antallet husstander i midlertidige botilbud, som regnes som bostedsløse, er rekordhøyt, og at også mange flere barnefamilier blir bostedsløse. Antallet barnefamilier i midlertidige botilbud er nesten tredoblet på fire år. Det er også mange flere barnefamilier enn før som bor i slike tilbud i mer enn tre måneder.

Husbanken skriver i sin årsrapport for 2023, altså den siste som er offentliggjort, at tilgangen på boliger til barnefamilier har blitt klart dårligere i 2023 sammenlignet med 2022. 55 pst. av kommunene svarer at de har dårlig tilgang på egnede boliger til barnefamilier med lav inntekt. Kun 7 pst. svarer at de har god tilgang på disse boligene. Dette er en samlet vurdering ut fra tilgangen på boliger både i det kommunale og i det private markedet. I 2022 var utfordringen med tilgang på boliger til lavinntektsfamilier i hovedsak en storbyutfordring. I 2023 endret dette seg, og det var da en utfordring for både store og små kommuner i hele landet. Flere kommuner melder at bortfallet av tilskudd til utleieboliger og den høye bosettingen av flyktninger vil gjøre det mer krevende for kommunene å framskaffe egnede boliger til barnefamilier med lav inntekt. Så det er grunn til å tro at den negative utviklingen er forsterket i 2024. Ideelle organisasjoner som Kirkens Bymisjon melder om at de møter flere familier enn før som er eller står i fare for å bli bostedsløse.

Jeg lurar på: Hva vil regjeringen gjøre for å forsterke innsatsen mot bostedsløshet og forebygge og bekjempe at familier havner i en så prekær situasjon?

Statsråd Lene Vågslid [10:57:22]: Tak for eit veldig viktig spørsmål. Dette er tal som bekymrar meg som barne- og familieminister stort. Dette er ei utvikling me er nøydde til å snu. Difor er eg glad for at Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet i dei tre åra me har inngått gode budsjettavtalar saman, har prioritert økonomien til barnefamilier. Me har styrkt Husbanken kraftig, og me har forbetra og auka bustøtteordninga.

Ein del av dei verkemidla som er særleg viktige innanfor temaet som representanten tek opp, ligg på kommunal- og distriktsministeren sitt område. Eg vil likevel seie at eg som barneminister vil vere på vakt for ungane innanfor alle sektorar. Difor er me nøydde til å ta desse tala på alvor, for dette er ei utvikling som er urovekkjande.

Kathy Lie (SV) [10:58:23]: Bostedsløshet er en av de mest ekstreme formene for sosial eksklusjon. Belastningen er ekstra stor for barn og unge. Å mangle en trygg og stabil bolig har store negative konsekvenser for bl.a. fysisk og psykisk helse, skoleresultater og arbeidstilknypning senere i livet. Ustabilitet og flyttinger gjør det vanskeligere å holde på venner, nettverk og fritidsaktiviteter. Det kan gi rotløshet og varige problemer. Både FNs barnekonvensjon og FNs bærekraftsmål slår fast at alle barn har rett til en trygg og god bolig. Bolig er et viktig velferdsgode i seg selv, og det er ofte også en forutsetning for å få innfridd andre rettigheter.

At ingen familier skal være bostedsløse, har vært et prioritert mål for norske myndigheter, men tallene som legges fram nå, viser at Norge ikke lenger klarer å innfri målet om at alle barn skal bo trygt og godt. Regjeringens varslede satsing på startlån hjelper litt, men når ikke engang de mest vanskeligstilte nyttiggjør seg det, lurer jeg på: Hvilke tiltak ser statsråden for seg kan hjelpe de familiene som uansett ikke har mulighet til å kjøpe bolig?

Statsråd Lene Vågslid [10:59:30]: Som eg sa i stad, er ein del av verkemidla innanfor kommunalministeren sitt område.

Det kanskje aller viktigaste viss me skal klare å gjere noko for ungar og familier i vedvarande fattigdom, er at me får fleire i arbeid. I denne treårsperioden har me fått 145 000 fleire i jobb. Arbeidarpartiet har eit klart mål om at 150 000 fleire må inn i arbeid innan 2030. Eg er heilt overtydd om at den politikken Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV har for sosial utjamning, og ikkje minst det at me prioriterer barnefamilier framfor f.eks. å prioritere enorme kutt i formuesskatten, er det som skal til for at me skal klare å løfte fleire ut av den situasjonen som representanten beskriv.

Målet om at ingen ungar eller andre folk i Noreg skal vere bustadlause, må stå fast. Då er eg einig med kom-

munalministeren, som veldig tydeleg uttaler at me då òg er nøydde til å klare å byggje fleire bustader.

Kathy Lie (SV) [11:00:35]: Når krybben er tom, bites hestene, er et velbrukt og sant utsagn. Foreldre som lever i et økonomisk kaos og er konstant under press med inkassovarsler som hoper seg opp, står i fare for å miste fotfestet og taket over hodet. Foreldre som er glad i barna sine, men ikke finner veien ut av kaoset, kan bli ute av stand til å ta vare på barna. Barn i de fattigste familiene er overrepresentert blant dem som ender opp under barnevernets omsorg, ikke fordi foreldrene i utgangspunktet er uegnet som foreldre, men fordi de ytre rammene blir for vanskelige. Ofte tyr vi til fosterhjem, som vi har stor mangel på, når familiene egentlig trenger økonomisk hjelp og opprydding.

Hvilke tanker har statsråden om denne problemstillingen, og hva tenker hun bør gjøres for at disse barna skal kunne vokse opp i sin egen familie?

Statsråd Lene Vågslid [11:01:22]: Dette har eg mange tankar om – så mange at eg ikkje trur eg rekkjer å kome med alle. Men eg har nettopp lagt fram eit kvalitetsløft i barnevernet. I tillegg har me budsjettet for inneverande år, der me i lag har prioritert område som er viktige for økonomien til barnefamiliane.

Eg har veldig stor tru på foreldrestøttande tiltak. Eg har tru på at me kan gjere meir for å hjelpe familiane i dei sårbare fasane representanten beskriv. Her trur eg arbeidet med kvalitetsløftet i det kommunale barnevernet vil bety mykje. Me må òg gjere meir for å klare å rekruttere fleire fosterheimar. Der har me ei stor utfordring i dag.

Eg vil halde fast på at det overordna målet for Arbeidarpartiet når det gjeld å lyfte folk ut av vedvarande fattigdom, er å gjere meir for å få folk i arbeid. Heldigvis ser me frå SSB-statistikk at det er noko betring når det gjeld barn i låginntektsfamilier.

Kathy Lie (SV) [11:02:23]: Jeg er veldig glad for at SV, sammen med regjeringen, har sørget for at barne-trygden har økt med 87 pst. i denne stortingsperioden. Vi har sørget for gratis kjernetid i SFO for 1.–3.-klassinger og billigere barnehage. Til sammen er dette tiltak som styrker økonomien til barnefamiliane, og vi ser at antallet barn som vokser opp i fattige familier, går litt ned for hvert år – men det er ikke nok. Økte priser på mat og strøm, høye renter og økte utleiepriser rammer familiene hardt og spiser opp effekten av våre gode tiltak – for det er den følelsen når føttene vokser og man ikke har råd til sko. Det rammer særlig hardt dem som står utenfor arbeid, og dem som er alene om omsorgen for barna. Til tross for de viktige tiltakene vi har gjort,

ser vi at økte priser på mat og strøm og høye renter fortsatt rammer barnefamiliene hardt.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at våre tiltak ikke blir spist opp av disse økte levekostnadene?

Statsråd Lene Vågslid [11:03:19]: Det er å fortsette det gode samarbeidet Arbeiderpartiet har med SV og Senterpartiet. Det betyr at me framleis må både prioritere tiltak som får fleire i arbeid, og forbetre ordningar me veit verkar for barnefamiliar. Som representanten viste til, har me blitt einige med SV om betydelege aukar av barnetrygda. Av den same SSB-rapporten som representanten viser til, ser me at det har effekt, men framleis er mi bekymring at me ikkje gjer nok for å få fleire i arbeid. Eg meiner det er eit prioritert område for både meg som barneminister og resten av regjeringa å gjere meir for at fleire kjem i arbeid, slik at fleire kan vere sjølvberga.

Kathy Lie (SV) [11:04:04]: Mange av familiene som er eller står i fare for å bli bostedsløse, har også svak tilknytning til arbeidslivet og sliter med å finne fotfeste på boligmarkedet. For mange er den økonomiske hjelpen som finnes i dag, for lite treffsikker og for vanskelig å få tak i. Flere rapporterer at veien til hjelp er for kronglete. For fire år siden, da jeg møtte barnefamilier i matkøer i Drammen – foreldre med sultne barn hjemme – fortalte mange at de ikke fant ut av Nav-systemet og derfor ikke fikk hjelp, en hjelp de faktisk har krav på. Å navigere i Nav-systemet krever altfor mye av mange. Dette gjelder særlig for dem som står i en akutt livskrise, har dårlig digital kompetanse eller mangler norskkunnskaper.

Er statsråden enig i at det trengs bedre samordning og lavere terskler for å få hjelp, og hva vil regjeringen gjøre for å sikre mer helhetlig og tilgjengelig støtte til utsatte barnefamilier?

Statsråd Lene Vågslid [11:05:01]: Eg er i alle fall heilt einig i at skal me løyse dei utfordringane me snakkar om her, må både eg, som barneminister, Tonje Brenna, som arbeidsminister, og mange av dei andre statsrådene i regjeringa samarbeide godt om dette. Når det gjeld utsette grupper, anten det handlar om låg inntekt eller barn i barnevernet, ser me litt for ofte at det handlar om utfordringar med samordning og samarbeid.

Presidenten [11:05:32]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Ingvild Wettrhus Thorsvik (V) [11:05:47]: Mitt spørsmål, som går til justisministeren, handler om bevæpning, men kanskje med en litt annen tilnærming enn min kollega fra Fremskrittspartiet hadde.

I dag har vi et system med midlertidig bevæpning når trusselsituasjonen krever det. Vi har lagring i bil, og vi har punktbevæpning. Alt i alt har politiet de våpnene de trenger, når de trenger å bruke våpen, uten at man har de negative effektene som bevæpning fører med seg. Likevel gikk Arbeiderpartiets landsmøte forrige uke noe overraskende inn for generell bevæpning av norsk politi i hele landet, i noe som – tilsynelatende iallfall – ikke var et planlagt programforslag. Spesielt overraskende var dette med tanke på at både statsministeren og Arbeiderpartiets justispolitiske talsperson, Tajik, for bare noen måneder siden slo fast at en eventuell tilgang til nye maktmidler for politiet, inkludert generell bevæpning, trenger «et bunnsolid faktagrunnlag».

Noen faktagrunnlag har vi allerede. Tidligere utredninger om generell bevæpning, både fra 2017 og fra 2022, fant ikke et eneste tilfelle hvor generell bevæpning ville ha endret utfallet av en situasjon der det ble benyttet våpen. Forskning fra bevæpnede Canada og Australia og ubevæpnede England og New Zealand viste at landene med generell bevæpning verken var tryggere generelt eller tryggere for politiet.

For en uke siden var det lite som tydet på at Arbeiderpartiet skulle endre mening om generell bevæpning av politiet nå, og det forelå ikke noe forslag om dette til programmet på landsmøtet. Det har heller ikke skjedd noe de siste månedene, noe som også underbygges av at justisministeren sier at det nå skal lages en hjemmel for generell bevæpning også når kriminalitetsbildet ikke tilsier det. Så mitt spørsmål til statsråden er: Hva konkret er det som har endret seg i kriminalitetsbildet fra mandag til lørdag i forrige uke, som krever at politiet nå skal være generelt bevæpnet?

Statsråd Astri Aas-Hansen [11:07:54]: Først: Når representanten sier at politiet har de våpnene de trenger, når de trenger våpen, er ikke det en virkelighetsbeskrivelse jeg deler. Det jeg har sett etter at jeg kom inn i Justisdepartementet i februar, er at virkeligheten der ute har endret seg siden sist jeg brukte mye tid på å vurdere spørsmålet om generell bevæpning. I perioden 2005–2013, da Arbeiderpartiet satt i regjering, var dette et tema som var oppe. Det var PF, Politiets Fellesforbund, som hadde det på agendaen. Det var først i 2012, hvis jeg husker riktig, at de hadde flertall på sin kongress. Det var også da Arbeiderparti-regjeringen fikk på plass en lovhjemmel for framskutt lagring.

Jeg har vært så stolt over at vi i Norge har et av verdens – kanskje verdens – aller best utdannede politi. Vi har en så høy kvalitet i utdanningen her i Norge og i etter- og videreutdanningen. Jeg har fryktet at hvis politiet i større grad går bevæpnet, vil også kjeltringene gjøre det, og vært redd for at det skal starte en akselerasjon når

det gjelder våpen. Jeg har vært redd for at det skal gå ut over tilliten til det sivile politiet, som vi alle er så glad i over hele landet.

Så kommer jeg inn, og noe av det første jeg gjør, er å be om å få hevet kunnskapsgrunnlaget for dette, høre politimestrene, høre politidirektøren og høre politior-ganisasjonene. Da ser jeg at verden dessverre har endret seg. Kriminalitetsbildet har endret seg. Jeg ser at de der ute bærer våpen, at de organiserte kriminelle bærer våpen, og at tilliten til politiet på tross av mye bevæpning de senere årene ikke har endret seg. Det viser bl.a. politi-ets innbyggerundersøkelse (presidenten klubber). – Jeg skal fortsette etterpå.

Ingvild Wettrhus Thorsvik (V) [11:10:04]: Jeg opplever ikke at statsråden svarer helt på spørsmålet mitt, for det jeg lurte veldig på, er hva som skjedde forrige uke. Dette lå ikke inne som et forslag til endring i programmet til Arbeiderpartiet, det var ikke planlagt at det skulle være en del av landsmøtet. Det eneste som har skjedd – ikke i utviklingen av kriminalitetsbildet, men kanskje i et kriminalitetspolitisk utviklingsbilde – er jo at landsmøtene til Høyre og Senterpartiet snudde og gikk inn for generell bevæpning. Mye tilsier at Arbeiderpartiet hadde gått på et tap i Stortinget i den saken hvis de hadde holdt fast ved sitt prinsipp om at de ikke ønsket generell bevæpning.

Så igjen vil jeg veldig gjerne ha svar på: Hva skjedde forrige uke i kriminalitetsbildet som gjorde at Arbeiderpartiet snudde?

Statsråd Astri Aas-Hansen [11:10:59]: Da skal jeg prøve å være mer rett på. Det skjedde ikke noen endringer i kriminalitetsbildet i forrige uke. Hvis jeg brukte kriminalitetsbildet, ville jeg utvidet det til også å gjelde trusselsituasjonen. Det er ikke en endring som har skjedd i løpet av en uke, det er en endring som har skjedd i løpet av lengre tid, men det er en faktisk og reell endring som gjør at politiet ikke kan gjøre det tilstrekkelig trygt for oss og for seg selv med denne av-og-på-bevæpningen. Men det som representanten Hadia Tajik gjorde meg oppmerksom på fra første stund da jeg kom inn i Justisdepartementet, var at det forelå et Dokument 8-forslag her, så jeg skjønnte jo at dette er noe som også Arbeiderpartiet må gå inn i og ta stilling til denne våren.

Det er litt fasinerende at representanten vet mer om hva som forelå til landsmøtet (presidenten klubber) i Arbeiderpartiet, enn – beklager, jeg skal følge med på tiden.

Presidenten [11:12:05]: Det er et spørsmål til.

Ingvild Wettrhus Thorsvik (V) [11:12:08]: Jeg opplever fortsatt ikke at jeg får så veldig mye svar på hva som skjedde forrige uke, men det får jeg la ligge enn så lenge.

Mange av de situasjonene som operativt politi opplever i dag, i det daglige, er i møte med psykisk syke og med barn. Maktmiddelutvalget fra 2022 slo fast at man har sett en økning i disse gruppene, og de tok til orde for at det var behov for mer kompetanse om disse gruppene i politiet, både i utdanningen og i videreutdanning og vedlikehold hos politibetjentene. Veldig mange av dem som er for generell bevæpning, bruker nettopp denne økningen i psykisk syke som argument, noe jeg mener er urovekkende, at man tar til orde for å bruke våpen mot folk som er syke, eller mot barn. Er justisministeren enig i at en økning i antallet oppdrag knyttet til disse gruppene ikke er et argument for generell bevæpning, og hva vil statsråden gjøre for å sørge for (presidenten klubber) at disse gruppene ikke får negative effekter ved en generell bevæpning?

Statsråd Astri Aas-Hansen [11:13:15]: Da får vi ta det spørsmålet representanten ikke fikk svar på, senere, og så svarer jeg på det som representanten stilte nå.

Det er et paradoks at utviklingen knyttet til psykisk syke er som den er. Jeg tenker at det er noe som politikerne virkelig skal ta inn over seg, for dette er hverdagen som politiet står i, og det handler også om hvordan vi møter psykisk syke i stort i samfunnet. Det Arbeiderpartiet sier i sitt vedtak, er at en skal ramme inn hjemmelen for alminnelig bevæpning, og at det må være politimestrene som vet hvordan man skal disponere den enkelte situasjonen og det enkelte oppdraget. Politiet skal fortsatt ha et sivilt preg, sier Arbeiderpartiet, i møte med barn og unge, i sitt forebyggende arbeid, i sitt møte med kulturarrangementer og større arrangementer. Det må vi fortsatt klare å ha, samtidig som en har våpen når en trenger det, når sekundene teller.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten [11:14:28]: Vi går til neste hovedspørsmål.

Lene Westgaard-Halle (H) [11:14:46]: Vi står i urolige tider, og signalene vi sender fra Norge, uavhengig av om de er små eller store, legges merke til der ute. Derfor er det viktig at vi oppe i vårt lille hjørne her i Norge, som er helt avhengig av eksport og global handel, hegner om så fri flyt av varer som mulig.

I Hurdalsplattformen tok Støre-regjeringen til orde for høyere toll på landbruksvarer. Økt toll ble også en realitet for flere varer etter forliket med SV i 2023. Forrige

gang de rød-grønne satt i regjering, satte de opp ostetollen, og vi husker alle de ganske voldsomt negative reaksjonene som kom på 277 pst.

Det gjentas nå av ganske mange flere enn før at det norske tollvernet sender uheldige signaler. Amerikanerne trakk i sin rapport «Foreign Trade Barriers» nylig fram at den norske landbrukstollen er et eksempel på hvordan Norge innretter seg på en måte som for dem er urovekkende. Amerikanernes syn kan man for så vidt si mangt og mye om, men realiteten er fortsatt at Norge har svært høye tollsatser, og at det legges merke til.

Sist uke, i spørretimen, utfordret min kollega Olve Grotle næringsministeren på signalet som regjeringen sendte da de økte tollene. Hun avviste og nær sagt latterliggjorde den utfordringen. Gitt næringsministerens vurdering – den er fundert på en god analyse, regner jeg med, av våre handelspartneres oppfatning av norsk egenrådighet – framstår det litt merkelig at statsministeren da var så tydelig i Nationen for en uke siden. Han sa at landbrukstollen ikke skal øke ytterligere. Landbruksministeren sa selv i samme sak at hensynet til våre handelspartnere var årsak til at vi ikke ville øke tollene ytterligere.

Mitt spørsmål til landbruksministeren er da: Hvis omleggingen fra kronetoll til prosenttoll var så ubetydelig som næringsministeren anførte i forrige uke, hvorfor avlyser da landbruksministeren videre utvidelser? Kan det være at signaleffekten faktisk er reell, og at Norge sender et uheldig signal med tolløkningene, og at næringsministeren dermed tar feil?

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [11:17:07]: Jeg takker for spørsmålet. Det er et flertall her på Stortinget som er tydelig på at vi skal ha god matsikkerhet for innbyggerne våre i Norge, og representanten Westgaard-Halles parti har stilt dette spørsmålet til flere statsråder. Den 5. april ble finansminister Jens Stoltenberg bl.a. utfordret i media, og finansministeren forklarte da at uavhengig av hvilken regjering vi har hatt i Norge, har vi hatt landbrukstoll. Som representanten helt korrekt var innom, var min kollega, næringsminister Myrseth, her i Stortinget 2. april og svarte på spørsmål fra representanten Grotle. Der er det aller viktigste innholdet nettopp at Norge er veldig ryddig i sin politikk. Vi har en politikk som er i tråd med våre forpliktelser i Verdens handelsorganisasjon og våre internasjonale avtaler.

Det som er viktig å få fram for vår del i Norge, er at vi, i likhet med andre industrialiserte land som har lite matjord i forhold til befolkningen, er avhengig av å ha sikkerhet for noen basisprodukter. De mest sammenlignbare landene for Norge er land som Sør-Korea og Japan, som har lite jordbruksareal, og som innenfor sine

produksjoner trenger å sikre innbyggerne trygghet for at de har nok matvarer av basisproduktene.

Dette er også et viktig tema i totalberedskapsmeldingen. På side 130 kommer det viktige faglige grunnlaget fram, hvor det står:

«Dagens matvareforsyning utfordres i situasjoner hvor vi ikke kan opprettholde tilstrekkelig importtilgang av mengde og utvalg matvarer.»

Det var nettopp matsikkerheten som også næringsminister Myrseth vektla i sitt svar her i Stortinget 2. april.

Lene Westgaard-Halle (H) [11:19:08]: Det var et veldig langt ikke-svar. Jeg må innrømme at jeg stusser lite grann over at det ikke er noen som helst selvkritikk å spore hos statsråden, og at regjeringen ikke innser at den prosenttollen som ble innført, har satt oss i en mer uheldig situasjon overfor våre handelspartnere.

Før jul i 2023 skrev Nationen at det var Arbeiderpartiet som holdt igjen da det ble forhandlet med SV om omlegging til prosenttoll. Visstnok var begrunnelsen da at det nettopp kunne sende uheldige signaler til våre handelspartnere, og – og dette er ganske viktig – at det kunne gi høyere matvarepriser. Ikke overraskende ble konsekvensen, som vi så i Søndagsrevyen i mars 2024 – det er altså litt etterpå – at det kom advarsler fra EU-kommisjonen som en reaksjon på Norges omlegging til prosenttoll.

Med dette som bakteppe: Vil statsråden fortsatt insistere på at denne omleggingen ikke har noen negativ konsekvens for vårt forhold til våre nærmeste handelspartnere, fordi vi følger alle regler? Eller, hvis han mener at det kan skade Norge, sånn som regjeringen ... (Presidenten avbryter.)

Presidenten [11:20:15]: Statsråd Sandtrøen.

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [11:20:17]: Jeg oppfattet spørsmålet. Som jeg sa: Norge er blant de aller ryddigste når det gjelder å følge opp grunnlaget i Verdens handelsorganisasjon, og vi har et veldig enkelt system ved at vi har toll på noen landbruksprodukter som vi har forutsetninger for å produsere i Norge. Vi har dermed likheter med andre land, slik jeg nevnte i stad. Grunnen til at mitt svar nettopp var et svar, er at det fikk fram hvorfor flertallet på Stortinget er opptatt av at vi skal ha matproduksjon i Norge, som er selve formålet, hvor importvernet er en av fire hovedbjelker som Stortinget er opptatt av i Norges politikk. Da er det verdt å si som din kollega som satt her i stad, president, og minne om at vi har en viktig dag i Norge i dag, den 9. april. Vi har erfart at matsikkerheten er viktig å ha, og den kan være reelt viktig i krevende situasjoner. Det er utgangspunktet til regjeringen.

Lene Westgaard-Halle (H) [11:21:18]: Takk, men jeg får fortsatt ikke svar på noe av det jeg spør om, så jeg kan prøve en litt annen vinkel. Det er jo ikke bare i våre handelspartneres frustrasjon at økte tollsatser merkes, selv om vi får ganske klare tilbakemeldinger. Tollen øker, som jeg nevnte, også prisen på matvarer, og ved omleggingen fra kronetoll til prosenttoll skrev regjeringen på regjeringens egne nettsider at høyere priser var et sannsynlig utfall. Økt toll gir økte matvarepriser. Det var også statsministerens egen betraktning i Nationen, som jeg nevnte, den 1. desember 2023: Høyere matvarepriser kunne bli konsekvensen av høyere toll for norske forbrukere.

I lys av dette: Kan statsråden si noe om hvordan prisutviklingen har vært på matvarer etter at prosenttollen ble innført?

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [11:22:11]: Takk for spørsmålet. Det er jo fire grønn saker det her er snakk om, bl.a. kålrabi og sellerirot. På dagligvarer i stort, som kanskje er det viktigste å snakke om, har det vært en betydelig økning i priser i Norge, men det har det også vært i andre land. Hvis vi ser på sammenlignbar statistikk fra europeiske land, ligger Norge om lag på høyde med Danmark i løpet av inflasjonsperioden. Sverige har hatt litt høyere prisstigning i perioden, og Europa under ett har en høyere prisstigning i snitt enn Norge. Med hensyn til matvarer er det sånn at vi i Norge importerer mange jordbruksprodukter fordi vi ikke produserer dem selv. Siden 2022 har bl.a. prisen på kakao gått fire gangeren, og kaffe har blitt mye dyrere. Det finnes også andre eksempler på produkter som har økt mye mer i pris enn mange av de produktene vi produserer i Norge.

Inflasjon er altså i all hovedsak et internasjonalt fenomen fordi det har vært begrensninger på tilbudssiden i verdenshandelen.

Geir Pollestad (Sp) [11:23:24]: Høgre lèt ikkje ein einaste dag passera utan å angripa den norske landbruksmodellen og norsk sjølvforsyning, heller ikkje 9. april. Det som er sanninga, er at tollvernet er ein av berebjelkane for at me har eit fantastisk landbruk i heile landet som gjer at me greier å produsera mat til vår eiga befolkning. Det er behov for å produsera meir mat i Noreg, ikkje mindre.

Runden rundt toll som går no, viser to ting: Noreg har lite toll, og det norske tollvernet er i tråd med WTO-reglane. Skal me ha eit landbruk i Noreg òg i framtida, må me vidareutvikla tollvernet, ikkje avvika det. Då er mitt spørsmål: Ser landbruksministeren at det kan verta behov for å styrkja tollvernet for norsk matproduksjon i åra som kjem?

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [11:24:25]: Jeg svarte jo egentlig på dette spørsmålet, bare at det var et spørsmål stilt med motsatt fortegn. Vår politikk i regjeringen ligger fast, og det gjorde den på samme måte i all hovedsak mens Geir Pollestad var landbruks- og matminister. Men det som Pollestad tok opp i innledningen, som vi sammen bør reflektere litt mer over, er nettopp datoen 9. april, for under der presidenten sitter, akkurat nå, er et av de viktigste minnestedene vi har i Norge både for annen verdenskrig og for første verdenskrig. I begge de tilfellene endte det med rasjoner, og lærdommen fra første verdenskrig er at vi trenger bedre beredskap, bl.a. på korn. Når det gjelder mat-sikkerheten, vil jeg si til representanten Pollestad at det selvfølgelig handler om importvern, men det handler også om andre deler, som vi også må ha med oss i dag, både om å produsere mer korn i Norge og om å ha tilstrekkelige beredskapslagre, som vi har erfart gjennom to verdenskriger.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [11:25:36]: I februar i år kommenterte utenriksminister Espen Barth Eide følgende om Donald Trumps innføring av toll mot Mexico og Canada:

«De som stemte på Trump, vil nå våkne opp til at for eksempel lønnesirup fra Canada og avokadoer fra Mexico blir dyrere. Prisene vil gå opp, og risikoen er at man får inflasjon i USA.»

Er landbruksministeren enig i vurderingen til utenriksministeren om at økt toll fører til økte priser og skaper risiko for inflasjon?

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [11:26:14]: Takk for et godt spørsmål. Jeg har svart på dette gjennom de foregående spørsmålene, og da er det jo viktig å påpeke grunnlaget som vi var innom, at matvarer, både dem vi produserer i Norge, og også i stor grad dem vi importerer, har økt betydelig i pris. Når det gjelder spørsmålet som representanten stiller, og hvor han refererer vår utenriksminister, er jeg helt sikker på at vår utenriksminister også ville vært tydelig på det som vi nå har referert. Vi har en politikk i Norge som er helt i tråd med Verdens handelsorganisasjon og de forpliktelsene vi har, og derfor er ikke disse to tingene sammenlignbare. Det er det som er viktig å ha med seg i dagens debatt og i spørretimen som det avgjørende utgangspunktet.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [11:27:03]: Da tolker jeg det dithen at statsråden er enig med utenriksministeren i at økt toll fører til økte priser og skaper risiko for inflasjon.

Regjeringen har ikke innført toll på avokado og sirup, men både i denne regjeringsperioden og forrige gang Arbeiderpartiet satt i regjering, ble det innført toll

på bl.a. kjøtt, ost og potet. Tollen på biffer 344 pst., på ost er den 277 pst. og på potet 100 pst. De siste årene har vi også opplevd en historisk høy prisvekst. Er toll som mer enn doubler importprisen, med på å presse prisene til forbruker opp eller ned? Det er et veldig enkelt spørsmål.

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [11:27:49]: Det enkle svaret er at importvernet vårt er med på å bidra til at vi kan ha produksjon i Norge. Det er ikke nødvendigvis så lett å lese av prisene på de enkelte produktlinjene om det er toll på dem eller ikke. Som jeg sa i stad, er mange av jordbruksvarene vi importerer, helt tollfrie og har hatt en mye høyere prisstigning enn dem vi produserer i Norge.

Dette er et viktig kunnskapsgrunnlag som det er bra at vi får fram i Stortinget, for det er en sammensatt problemstilling. Av de varene vi importerer, har inflasjonen vært mye høyere på dem enn eksempelvis potet, som representanten nevner. Potet er for øvrig et godt eksempel på en vare som vi kan lagre, og som gir mye energi ut fra det jordbruksarealet vi trenger for å produsere den, så det inngår i en helhetlig beredskaps- og matsikkerhetstenkning å ha potetproduksjon i Norge.

Geir Jørgensen (R) [11:28:55]: Det slår aldri feil: Når matvareprisene av forskjellige årsaker stiger, er høyresiden og også Europabevegelsen på hugget og forsøker å rive ned det norske tollvernet. Vi har et bra tollvern i Norge. Det er 443 pst. på melk og 429 pst. på lamme-kjøtt, og for oss i Rødt sin del kunne det godt ha vært på 4 000 pst. – all den tid vi er selvforsynt med disse varene. Samtidig er det urolige tider, og vi har registrert at regjeringen og næringslivet har vært i EU og fått forsikringer om at dette skal gå bra, men man kan jo ikke tro at det norske tollvernet ikke blir satt under press av EU. Kan landbruksministeren garantere at det norske tollvernet ikke forhandles bort?

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [11:29:57]: Jeg takker for oppfølgingsspørsmålet, som inngår i rekken til det temaet jeg allerede har svart på. Dette er veldig tydelig gjennom alle de eksemplene jeg har gitt fra mine regjeringskollegaer. Norges politikk er tydelig, i tråd med Verdens handelsorganisasjon, og det gjelder også begrunnelsen for hvorfor vi, som andre land – enten det er Sør-Korea, Japan eller EU – har egenproduksjon av matvarer som befolkningen i de respektive områdene og landene trenger.

Når representanten stiller et viktig spørsmål om dagligvarer i stort, er det jo, som representanten selv tok opp, mange problemstillinger som er viktige å belyse. Det er heller ikke et særnorsk fenomen. Det er de samme debattene som går i vårt naboland Sverige, som vi nå har i Norge. Som jeg refererte til, har det i Sverige vært bitte

lite grann høyere prisstigning i inflasjonsperioden. Det er utfordringer i mange land, og mange av disse tiltakene ligger under næringsministerens område.

Geir Jørgensen (R) [11:31:00]: Det var om EU, det første spørsmålet – la oss nå gå til USA. Vi så nylig en av direktørene i et av de aller største trålselskapene her i Norge, Tommy Torvanger i konsernet Nergård, uttale seg i flere medier. Han sa at vi nå får betale prisen for landbrukspolitikken, for på fiskeeksporten til USA er det nå innført ganske høy toll. Vi vet at dette er mektige krefter i Norge som jobber for sitt, og vi vet også at laksenæringen står for store eksportverdier til landet.

Spørsmålet blir her, på samme måte: Kan landbruksministeren garantere at man ikke gjør valg som slår dårlig ut for det norske importvernet og bonden, hvis de som eksporterer fisk, nå legger tyngden inn mot regjeringen for å få forandret på det tollregimet vi har?

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [11:32:07]: Jeg opplever at det var det samme spørsmålet på nytt som jeg svarte på i stad, men jeg kan utdype hva som er grunnlaget i Verdens handelsorganisasjon sine regler. Vi har, som jeg nevnte, et veldig ryddig forhold til toll på produkter som vi produserer fra jordbruket til innenlands forbruk. Det er viktig, for mye av den debatten som går nå, kan gi inntrykk av at Norge har store eksportinteresser i en del av disse landbruksproduktene. Vår jordbrukspolitikk er i hovedsak rettet mot innenlands forbruk, og de andre produktkategoriene av industrivarer er det i stor grad nulltoll på i Norge. Vi har derfor et veldig ryddig system, og det er veldig fint å ha med seg. Regjeringen står samlet i det jeg nå har svart på fra gode spørsmålsstillere fra ulike partier.

Presidenten [11:33:03]: Dermed er den muntlige spørretimen omme.

Sak nr. 2 [11:33:08]

Ordinær spørretime

Presidenten [11:33:10]: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 4, fra representanten Ole André Myhrvold til helse- og omsorgsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmålene 11 og 12, fra henholdsvis representantene Torgeir Knag Fylkesnes og Tobias Drevland Lund til kommunal- og distriktsministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 13, fra representanten Marit Knutsdatter Strand til forsknings- og høyere utdanningsministeren,

må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 1

Mímir Kristjánsson (R) [11:33:39]: «Siden 2020 har gjelden til norske sykehus steget fra 28,4 til 62,5 mrd. kr. Det meste av dette er byggelån som helseforetakene ennå ikke har begynt å betale renter på. Med andre ord sitter sykehusene på en gedigen gjeldsbombe. Fra 2026 vil for eksempel Stavanger universitetssykehus måtte betale 560 mill. kr årlig i bare renter. I praksis innebærer dette et innhogg i sykehusøkonomien på en halv milliard kr.

Hvor komfortabel er regjeringen med å tjene milliarder i renter på å låne ut penger til sine egne sykehus?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:34:40]: Takk for spørsmålet.

Først vil jeg si, siden representanten nevnte Stavanger og den flotte byen, at vi også må være veldig glade for at vi får et fantastisk sykehus i Nye SUS. Det blir et topp moderne sykehus, jeg vil si i europeisk toppklasse, med gode arbeidsforhold for de ansatte, bra medisinsk-teknisk utstyr, flotte, store, lyse lokaler og et godt sted for både pasienter og pårørende. Det at vi kan investere så mye i moderne sykehus i Norge som det vi gjør, er også fordi vi har en ansvarlig sykehusøkonomi, og fordi vi har en modell som hele tiden vekter og veier investeringer opp mot drift. Det er helseregionene som har ansvar for å prioritere denne innsatsen.

Det er ikke slik at staten isolert sett – deg og meg, skattebetalerne – tjener penger på sykehusene. Det er skattebetalerne og staten som finansierer sykehusene. Den modellen vi har i dag, innebærer at sykehusene får en samlet ramme. Den samlede rammen er økt under denne regjeringen, og det er jeg veldig glad for – en økning på 5,7 mrd. kr bare i år, takket være godt budsjett-samarbeid med vår partner SV i Stortinget. Sykehusene har en ramme som innebærer at de skal dekke både bygninger, utstyr og teknologi i tillegg til drift. Da er det sykehusene selv som vurderer hvor store investeringer de kan påta seg, hva som er riktig, og hvordan de skal prioritere dette opp mot andre ting.

Jeg mener at det at sykehusene og helseregionene har et samlet ansvar nettopp for drift og investeringer, gjør at vi får de beste prosjektene og de beste resultatene. Hvis vi da vil at sykehusene våre skal få større handlingsrom, høyere aktivitet og kortere ventetider, er det viktigste vi kan gjøre, å styrke sykehusøkonomien, for hver million ekstra til sykehusene bidrar til nettopp det formålet.

Jeg er ikke enig med representanten i at sykehusene sitter på en gjeldsbombe. Helseregionene våre har økonomiske langtidsplaner som omfatter de forholdene jeg nå har nevnt, så rentekostnadene er godt kjent. Når vi mottar en lånesøknad fra en av de fire helseregionene på et nytt byggeprosjekt, er dette godt ivaretatt i de økonomiske langtidsplanene. Da har sykehusregionen bæreevne. Da vet jeg at de kan betjene dette over tid. De har en sunn økonomi, og da kan vi sette i gang byggingen. Det mener jeg er bra, for det er fellesskapets og skattebetalernes penger vi forvalter.

Jeg er enig med representanten i at vi alltid må være ute etter å se etter forbedringer, og det har vært noen svakheter. For eksempel mener vi at den rentemodellen den forrige regjeringen innførte, var feil. Derfor har vi gått tilbake til den rentemodellen som gjaldt tidligere, som innebærer at sykehusene over tid vil få noe bedre økonomi. Vi har også endret egenkapitalkravene for å bidra til at sykehusene får større økonomisk handlingsrom.

Mímir Kristjánsson (R) [11:37:46]: Vi er vel alle sammen glade for å få et nytt sykehus i Stavanger, men jeg tror at statsråden skal være litt forsiktig med å skryte av det nye sykehuset i Stavanger før det er ferdig bygd. Realiteten er at andre byggetrinn av Stavanger universitetssykehus ennå ikke er fullfinansiert, nettopp fordi man gjennom foretaksmodellen er nødt til å ta opp lån for å bygge ferdig sykehuset. Realiteten for pasienter i Stavanger, leger i Stavanger, helsefagarbeidere i Stavanger og sykepleiere i Stavanger er at de må belage seg på delt drift mellom to sykehus over lang tid.

Ser ikke statsråden at det at man ikke har råd til å bygge ferdig et sykehus i Norges tredje største helseregion, er et tegn på at den modellen man har i dag, ikke fungerer?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:38:41]: Nei, for å være ærlig så gjør jeg ikke det. Jeg mener dette ikke handler om den modellen vi styrer sykehusene etter, dette handler om hvor mye penger vi bruker på sykehus. Hvis Stortinget vil bevilge enda mer penger til sykehus enn i dag, er det fullt mulig, men da må noe annet prioriteres ned. Vi kan ikke bruke mer penger på alt i en tid der vi også skal få kostnadsveksten og inflasjonen ned. Det er ganske viktig for folk og husholdninger i Norge, for å bedre deres hverdagsøkonomi, at vi får prisveksten ned, slik at rentene etter hvert også kan gå ned. Det er også bra for sykehusene, som betaler renter på lånene sine.

Vi kan gjerne ha en diskusjon om hvor stor sykehusrammen skal være, og vi kan gjerne ha en diskusjon om hvordan vi kan forbedre systemet, men det er i hvert fall ingen per nå som har vist meg å kunne dokumentere en

bedre måte å løse disse oppgavene på som ville løst de problemstillingene representanten her prisverdig tar opp.

Mímir Kristjánsson (R) [11:39:40]: Statsråden har helt rett i at dette handler om sykehusøkonomi, men det er jo ikke sånn at det i denne sal er noe flertall mot å styrke sykehusøkonomien. Det er ikke noe flertall i befolkningen mot å styrke sykehusøkonomien. Ja, jeg er enig i at vi ikke kan bruke penger på alt, men sykehus står vel øverst på listen av det vi kan bruke penger på. Man skulle jo tro at skattebetalerne og politikerne var interessert i det.

Hvis denne modellen er så overlegen, hvorfor gjelder den ikke alle steder i staten? Hvorfor er det ikke sånn at når man bygger nytt regjeringskvartal, må man låne penger av staten, drive det som eget foretak, øke overskuddet i departementet, og hvis det holder, får man kanskje bygd ferdig regjeringskvartalet? Hvorfor er det akkurat sykehus, og bare sykehus, som er underlagt denne overlegne foretaksmodellen? Hvis det var sånn at dette var den beste modellen som tenkes kunne, burde den vel vært utvidet til hele staten, ikke bare til sykehusene.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:40:42]: Jeg er som sagt helt åpen for å diskutere og se på om det er forbedringer som kan gjøres. Arbeiderpartiet har for vår del sagt at vi mener den neste store helsereformen skal være å bygge en mer sammenhengende, helhetlig helsetjeneste, der pasienter ikke blir kasteballer, der vi kan bruke helsepersonellet på tvers av kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.

Jeg er – i tråd med et enstemmig landsmøtevedtak i vårt parti – helt åpen for at vi da må kunne se på både finansiering, organisering, ansvar og styring. Det er alltid bra å se framover. Jeg tror bare ikke at det er det at sykehusene tar opp lån for å finansiere disse sykehusutbyggingene, som er problemet. Jeg tror at hvis vi skal ha raskere sykehusutbygging, må vi bevilge mer penger, og vi har bevilget mer penger. Vi har faktisk bevilget historisk mye mer penger til sykehusene, for vi mener velferd er noe av det aller viktigste vi driver med. Det er også en prioritering, for mer til noe blir mindre til noe annet. Jeg mener at helse er noe av det viktigste vi kan drive med, men det er mange andre viktige formål i samfunnet som også skal ha penger, og det er det prioriteringer handler om.

Spørsmål 2

Bård Hoksrud (FrP) [11:41:54]: «Kvinnehelseutvalget slo i sin rapport, NOU 2023:5 Den store forskjellen, fast at vi dessverre ikke har likeverdige helsetjenester i Norge. Et tiltak for å styrke kvinners helsetilbud er å

sikre at behandlingstilbudet til kvinner finansieres skikkelig.

Mener statsråden at dagens system sikrer en rettferdig og tilstrekkelig finansiering av kvinnehelse?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:42:26]: Takk for spørsmålet. Det er et viktig spørsmål, og la det være helt klart at regjeringen prioriterer kvinnehelse. Vi skal sikre mer likeverdige helsetjenester, og vi jobber derfor målrettet og systematisk for å styrke nettopp kvinners helse. Det har fått for liten oppmerksomhet, det har vært for få tiltak. Det har rett og slett vært et felt som ikke har fått den plassen det bør ha, og det er jeg glad for at vi gjør noe med.

Vi følger opp veldig mange av de forslagene som kvinnehelseutvalget hadde. Vi har lagt fram en kvinnehelsestrategi med nye tiltak, og vi er i gang med å gjennomføre den strategiplanen. Jeg er glad for at den i stort er tatt veldig godt imot. Det er viktig og bra, og så kan vi hele tiden utfordre dette, og vi bør være både utålmodige og ambisiøse, for vi kan alltid gjøre ting bedre.

Så er sykehusøkonomien bare i år styrket med 5,7 mrd. kr. Det gjør at sykehusene har noe mer handlingsrom til å gjøre de prioriteringene de mener er viktige. Jeg vet også at en del sykehus nå prioriterer kvinnehelse, ikke minst for å få ned ventetidene på det helsetilbudet som gis til kvinner. Det har jeg sett flere eksempler på, ikke minst her i Oslo. Det er jeg veldig glad for, for det er for mange damer i vårt land som har ventet altfor lenge, gjennom altfor mange år, på helt nødvendig helsehjelp. Sånn skal vi ikke ha det i Norge.

Sykehusene finansieres som kjent i dag gjennom en kombinasjon av rammefinansiering og aktivitetsbasert finansiering. Det var Arbeiderpartiet som i sin tid innførte den aktivitetsbaserte finansieringen, altså ISF. Den er vi for, men vi mener det må være en riktig balanse mellom basis- eller rammefinansieringen og ISF. Derfor har vi i år redusert innsatsstyrt finansiering til 30 pst., og tilsvarende har da rammefinansieringen økt til 70 pst. Det bidrar også til at de regionale helseforetakene har større handlingsrom til å prioritere det de mener er riktig i sin helseregion, og jeg ser som sagt nå at flere prioriterer kvinnehelse, og det er veldig bra.

Vi mener også at de justeringene som er gjort i finansieringen av fødselsområdet, for å gi et riktigere bilde av kompleksitet og ressursbruk for ulike typer fødsler og behandlingsforløp, er viktig.

Så handler dette om mye mer enn finansieringsnøkkler og finansieringsordninger, for det handler jo først og fremst om det tjenestetilbudet innbyggerne våre får, om det er godt nok.

La meg bare nevne noen andre viktige stikkord knyttet til kvinnehelse: Det ene er alt det arbeidet som

gjøres for å styrke det helsefremmende og forebyggende arbeidet knyttet til barn, unge og deres familier, tilbudet til gravide for en mer sammenhengende svangerskaps-, fødsels- og barselomsorg og også styrkingen av helsestasjons- og skolehelsetjenesten som vi gjør. Det at vi har styrket fastlegeordningen, som gjør at en får raskere hjelp og har en fastlege som kjenner en, er også avgjørende for å få til dette.

Det at en satser på forskning på kvinnehelse, fag- og kompetanseutvikling, er også viktig, og det at vi nå styrker behandlingstilbudene innenfor bl.a. lipødem og endometriose, som mange opplever, er også viktig for å gi kvinnene våre et bedre helsetilbud.

Bård Hoksrud (FrP) [11:45:31]: Statsråden sier at ventetiden går ned for kvinnesykdommer. Så langt har vel egentlig ventetiden gått opp med én dag, ifølge FHI.

Ett tiltak foreslått av kvinnehelseutvalget er å gjennomgå dagens diagnoserelaterte grupper, DRG, for å sikre at finansieringssystemet i spesialisthelsetjenesten legger til rette for prioritering av kvinnehelse. Jeg hører statsråden ofte vise til kvinnehelsestrategien og Nasjonal helse- og samhandlingsplan, der det kun er gjort små endringer på DRG innen fødselsomsorgen. Det er fremdeles slik at en fødsel uten komplikasjoner, eller fjerning av livmor, utløser langt mindre midler enn en helt ukomplisert blindtarmbetennelse. Jeg kan ikke se at det er et finansieringssystem som legger til rette for prioritering av kvinnehelse, på tross av det statsråden sier, så jeg har lyst å utfordre statsråden: Hvilke konkrete tiltak kan vi gjøre for å sikre at finansiering av sykehusene gir prioritet til kvinnehelse?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:46:24]: Det er helt riktig, som representanten sier, at det er gjort visse justeringer i DRG-systemet, og det systemet bør jo med jevne mellomrom ses på. En bør absolutt være åpen for å gjøre tilpasninger og justeringer, og det har vi vært, og vi kan gjerne også diskutere om det er behov for å gjøre ytterligere justeringer og tilpasninger. Men jeg tror det er litt viktig at vi ikke skaper et inntrykk i befolkningen av at det er antall DRG-poeng, eller hvor stor innsatsstyrt finansiering vi har, som avgjør om man får helsehjelp eller ikke. Både kvinner og menn som har rett til helsehjelp, skal få helsehjelp, helt uavhengig av hvilket finansieringssystem vi har. Hvis vi vil ha ned ventetidene – jeg nevnte bl.a. et eksempel fra Kvinneklinikken ved Ullevål sykehus – så er det å styrke sykehusrammene det viktigste vi kan gjøre, slik at sykehusene har både handlingsrom og økonomi til å øke aktiviteten og kapasiteten sin. Da får vi ventetidene ned.

Så er det en annen viktig ting vi har gjort i kvinnehelsestrategien, og det er å sørge for at vi skal innarbeide

kjønnsperspektivet i alle nasjonale anbefalinger og pasientforløp. Det vil også bidra til et løft for kvinnehelsen.

Bård Hoksrud (FrP) [11:47:28]: Statsråden var så vidt innom lipødem. Det er en sykdom som rammer kvinner, og som er svært plagsom og smertefull for dem som rammes. Likevel finnes det i dag ingen kode for sykdommen i kodesystemet som sikrer at sykehusene får betalt når de behandler denne sykdommen. Som statsråden sikkert også er kjent med, gjennomføres det studier på kirurgisk behandling av lipødem på Haraldsplass diakonale sykehus. Det er kjempebra for dem som har fått muligheten til å bli med i den studien, men utfordringen er at mange med lipødem ikke får behandling i det hele tatt fordi fastlegen ikke har noen kode å bruke for å henvise pasienten til det offentlige helsevesenet.

Når kan vi forvente at lipødem kommer inn i kodesystemet, sånn at disse kvinnene kan få hjelp for sykdommen sin?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:48:15]: Det er et viktig arbeid å prioritere, og det er helt riktig at det foregår et viktig arbeid på Haraldsplass i Bergen. Det som har vært tilbakemeldingen fra norske fagmiljøer, er at en har for lite kunnskap om hvem som bør tilbys kirurgisk behandling, og da er det veldig viktig at vi skaffer oss det kunnskapsgrunnlaget, gjerne så fort som mulig. Det er grunnen til at det i 2022 ble satt i gang et forskningsprosjekt for dette, hvor flere hundre pasienter har vært med, og vi skal følge om lag hundre pasienter i fem år fram til 2027.

De fleste som har lipødem, bør få fysioterapi, de bør få trening, kompresjonstøy, hjelp til livsmestring og hjelp til å oppnå vektstabilitet. Så vet vi at det også er noen pasienter som vil ha behov for operasjon for disse plagene. Jeg håper og tror at så snart vi har resultatene fra disse studiene, vil det også gi oss et godt beslutningsgrunnlag for å kunne vurdere hvem som skal ha dette behandlingstilbudet, og da legger jeg til grunn at disse kvinnene skal få det behandlingstilbudet. Det skulle også bare mangle.

Spørsmål 3

Kjersti Toppe (Sp) [11:49:28]: «Det pågår no ein debatt om såkalla frifødsel, som er å føde utan helsepersonell til stades. Dei fleste er negative til ei slik utvikling, og nokre har også tatt til orde for at dette burde vore straffbart.

Kva meiner statsråden om 'frifødsar', og vil statsråden ta grep for å sørge for at kvinner har tillit til norsk fødselsomsorg, og hindre ei utvikling der kvinner takkar

nei til helsehjelp ved fødsel og slik aukar risikoen for mor og barn, og sørgje for at talet på planlagde og ikkje-planlagde heimefødslar blir redusert?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:50:03]: Takk for spørsmålet. La meg begynne med å si at norsk fødselsomsorg er blant den aller beste i verden. Vi har svært lav mødre- og spedbarnsdødelighet, det er få skader og få komplikasjoner. Veldig mange av damene, og dette er viktig for pappaene også, er fornøyd med den helsehjelpen de får. Vi har fremragende, dyktige fagfolk som er engasjert, og som gjør sitt aller beste for at fødetilbudet vårt skal være både trygt og godt og noe som legger til rette for at den enkelte får god helsehjelp.

Det er heldigvis sånn i Norge at de aller fleste av damene føder på sykehus. Det er en liten andel som velger å føde hjemme uten hjelp fra helsepersonell. Representanten spør hva jeg mener om det, og da viser jeg til det som er Helsedirektoratets helt klare, utvetydige råd. Det er at en ikke bør planlegge for fødsel hjemme uten å ha kvalifisert helsepersonell til stede. Det utsetter både barnet for risiko og mammaen for risiko, og det er unødvendig i en tid der vi gjennom mange, mange tiår har gjort medisinske framskritt og bygget en svangerskaps-, fødsels- og barseltjeneste i verdensklasse. Jeg håper og tror at kvinnene vil velge det.

Jeg tror ikke det er veien å gå å forby uassistert hjemmefødsel, men jeg vil være klar i oppfordringen om at kvinner bør føde på sykehus, slik at de er i trygge hender også om noe uforutsett skulle skje. Det vet man ikke alltid på forhånd, og da kan det stå om sekunder og minutter. Det å være til stede hvor det er fagfolk som er trent i og har utstyr, kompetanse og støtteapparat for å kunne håndtere selv de mest krevende, uventede komplikasjonene, kan – for å være litt brutal – være forskjellen på liv og død.

Jeg er enig i at det er viktig å bygge tillit til fødselsomsorgen. Vi må øke kunnskapen om opplevelsene kvinnene har, og det er også grunnen til at Helsedirektoratet er bedt om å gjennomføre en undersøkelse i 2025 om brukererfaringer. Det er veldig mange tusen kvinner som er med i den undersøkelsen, og den vil gi verdifull informasjon om tilbudet og behovet for forbedringer. Vi må selvfølgelig ta på alvor at det også er kvinner som har negative erfaringer, jeg har også møtt kvinner og fått høre om det. Vi må også i større grad ta hensyn til det som er viktig for den enkelte for å kunne føde trygt.

Så er det viktig at vi har en god og sammenhengende svangerskapsomsorg i kommunene og i sykehus og på tvers av tjenestene. Det er en av grunnene til at vi mener at det nå er behov for en ny helsereform som skal bygge kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten tettere sammen. Da vil vi bl.a. kunne gi kvinner et

sammenhengende tilbud for svangerskaps-, fødsels- og barselomsorg.

Det er en debatt om det bør innføres et offentlig finansiert tilbud om hjemmefødsel. Det er det ikke aktuelt å gjøre nå, men vi viser ellers til det Stortinget har vedtatt under behandlingen av Nasjonal helse- og samhandlingsplan.

Kjersti Toppe (Sp) [11:53:08]: Takk for svaret og for at helseministeren er tydeleg på tilrådingane sine i tråd med det Helsedirektoratet anbefaler norske kvinner å gjera, nemleg ikkje å føda utan helsepersonell til stades.

Statsråden var inne på spørjeundersøkinga som no vert sett i gang. Ei bekymring eg har, er at ein del vel heimefødsel fordi dei har negative erfaringar med det offentlege tilbodet. Brukarundersøkinga har fått kritikk. Vi har fått brev frå mange pasient- og brukarorganisasjonar som meiner at mange kvinner er utelatne frå å svara, bl.a. kvinner som føder under transport, kvinner som mistar barnet i forbindelse med fødsel, og ikkje minst kvinner som føder om sommaren. Eg veit at helseministeren har vorte utfordra på at ein ikkje får ei enda betre brukarundersøking for opplevinga kvinner har med fødselsomsorga i Noreg.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:54:13]: Jeg er også kjent med det, og jeg har svart på det spørsmålet i Stortinget før. Jeg gjentar gjerne det nå: Vi ber Helsedirektoratet se på om undersøkelsen bør utvides. Det har vært et spørsmål om de damene som føder om sommeren, skal være med eller ikke. Det er et veldig stort utvalg av kvinner som er med i undersøkelsen. For at den også skal være oppdatert og ikke gå for langt tilbake i tid, må en, holdt jeg på å si, sette både startstreken og sluttstreken et sted, men det kan godt være at det er grunnlag for å si at det er ulike erfaringer ulike deler av året og i ulike deler av landet. Det er jeg helt sikker på at Helsedirektoratet også er opptatt av å fange opp i denne store undersøkelsen. Den tilbagemeldingen er gitt.

Jeg gleder meg til vi får resultatene fra undersøkelsen, for jeg tror den vil vise at veldig mye er bra. Jeg tror også den vil vise at det er et forbedringspotensial, og det må vi også ta på alvor hvis vi skal sørge for at vår felles helsetjeneste er i verdensklasse og fortsatt innbyggernes førstevalg, uansett hvilken befatning de har med helse-tjenesten.

Kjersti Toppe (Sp) [11:55:17]: Takk for svaret. Det er jo allereie ein del undersøkingar som tyder på at ikkje alle er fornøgde med fødetilbodet i Noreg, sjølv om vi har ei trygg fødselsomsorg. Ei doktoravhandling eg har lese, viste at 13 pst. var svært misfornøgde. Kvinner som føder, søker tryggleik, det er det aller viktigaste. Viss det offentlege ikkje klarer å tilby kvinnene den

tryggleiken, har ein svikta dei, sjølv om det medisinske er i orden.

Det vert fødd like mange barn langs vegane i Noreg som planlagde heimefødselar. Det betyr at tilgangen til ei fødeavdeling, ei trygg følgjeteneste og ei trygg bemanning òg er viktig for totaliteten. Er statsråden fornøgd med bemanninga og tilbodet på norske fødeavdelingar i dag, eller vil han sjå på forbetringar?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:56:21]: Jeg tror verken jeg – som helseminister eller som privatperson – eller noen andre kan være fornøyd når vi enkelte deler av året har såpass mangel på helsepersonell at vi ikke klarer å opprettholde det tilbudet vi ønsker. Kunne vi gjort noe med det som var enkelt – betalt seg ut av det, finansiert seg ut av det med et knips og løst problemet – hadde vi selvfølgelig gjort det. Men vi må ta på alvor at mangel på helsepersonell, også innenfor svangerskaps-, fødsels- og barselomsorg, kommer til å være en av de store utfordringene framover. I perspektivmeldingen peker vi på at vi kan komme til å mangle opptil 180 000 helsepersonell fram til 2060. Det er helt avgjørende at vi er opptatt av å fornye, forsterke og forbedre vår offentlige felles helsetjeneste og sørge for at den er rigget for både å møte forventningene til befolkningen og ikke minst det representanten tar opp, som jeg er helt enig i, å skape mer trygghet.

Nå skal vi få mer kunnskap om dette, det er vi i gang med. Vi har reformgrep på gang også for å sikre mer sammenhengende svangerskaps-, fødsels- og barselomsorg, og jeg tror alt dette vil bidra til at flere velger å føde på sykehus, noe de aller fleste heldigvis allerede gjør.

Spørsmål 4

Fra representanten Ole André Myhrvold til helse- og omsorgsministeren:

«Sykehuset Østfold har signalisert at de på sikt ønsker å flytte dialysebehandlingen fra Helsehuset Indre Østfold til sykehuset på Kalnes. Dialyse er en tidkrevende behandling for pasientene, og behandlingen må gjentas hyppig. En slik flytting vil kunne medføre ekstra reisetid på opptil to timer per behandling for disse pasientene.

Støtter statsråden helseforetakets forslag?»

Presidenten [11:57:26]: Spørsmålet er trukket.

Spørsmål 5

Marian Hussein (SV) [11:57:40]: «Mange er bekymret for sykehusstrukturen på Helgeland. Etter siste styrevedtak i Helse Nord utvides opptaksområdet for lo-

kalisasjonen i Mo i Rana med Vefsn kommune for indremedisinske tilstander. Samtidig er ingen av de planlagte tiltakene for å styrke sykehuset i Sandnessjøen iverksatt.

Hva er regjeringens politikk – har man endret eller utarbeidet ny politikk for sykehusstrukturen i området?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:58:14]: Takk for spørsmålet. Svaret på det er nei. Det som ble besluttet i foretaksmøtet i fjor sommer, ligger fast, og der er vi tydelige på at tjenestetilbudet på Helgeland skal baseres på ett akutt sykehus med to lokalisasjoner: Sandnessjøen og Mo i Rana. Vi er også veldig opptatt av at vi skal ha gode helsetjenester både i Vefsn, Mosjøen, og i Brønnøy, Brønnøysund, gjennom sterk tilstedeværelse av spesialisthelsetjenesten og ikke minst i et godt samarbeid med kommunehelsetjenesten.

Jeg har vært på alle disse fire stedene og sett og møtt helsepersonell – veldig mange dyktige folk som jobber der. Jeg har også stor forståelse for at denne diskusjonen har vært krevende og vanskelig, men den har vært krevende og vanskelig i 30 år. Nå må vi komme videre, og det veldig mange helgelendinger sier til meg når jeg møter dem, er at det nå er viktig at vi står i beslutningene, vi kan ikke ha evige omkamper om sykehusstruktur.

Noen har ønsket seg ett sykehus på Helgeland. Det er mulig å argumentere godt for det, for med en befolkning på 70 000, 75 000, 80 000 innbyggere – hvis en ser bort fra de store avstandene, ser bort fra alle som bor i øysamfunnene, ser bort fra at det kan være vær og vind og naturkrefter som gjør det vanskelig å komme til sykehus – ville det vært naturlig å ha ett sykehus. Men vi kan på en måte ikke la være å ta inn over oss avstander og geografi, og derfor har det over tid vært kommunisert og besluttet – helt tilbake til i hvert fall 2020 – at en skal ha ett akutt sykehus på to steder.

Så er det begrenset hva vi som eier i foretaksmøtet kan, bør, skal og må gå inn i. Jeg har tillit til at Helse nord og Helgelandssykehuset vurderer bl.a. spørsmålet om opptaksområde, spørsmålet om funksjonsfordeling og spørsmålet om hvordan man skal styrke akuttberedskapen og de prehospitale tjenestene. Det vet en bedre på Helgeland enn jeg vet i Oslo, så jeg har tillit til at en her gjør de beste vurderingene.

Jeg har stor forståelse for at det har vært en vanskelig diskusjon om opptaksområder og hvilke pasienter som skal hvor. Vefsn-pasientene er jo nå foreslått sendt til Mo i Rana. Grane- og Hattfjelldal-pasientene er foreslått sendt til Sandnessjøen. Det betyr at Sandnessjøen får flere oppgaver når det gjelder både indremedisin og akuttberedskap enn det de har i dag. Det er foreslått å flytte flere funksjoner, bl.a. urologien, fra Vefsn, Mosjø-

en, til Sandnessjøen, og vi har også i foretaksmøtet slått fast at ledelsen skal ha sitt hovedarbeidssted ved Sandnessjøen sykehus.

Denne prosessen er i gang, og jeg forventer at den gjennomføres i tråd med de føringene eieren har gitt. Det aller viktigste vi skal sikre, er at alle helgelendingene, uansett hvor de bor, skal være trygge på at de har helsetjenester av topp kvalitet, og det er det regjeringen jobber for.

Marian Hussein (SV) [12:01:18]: Trygge og tilgjengelige helsetjenester er en grunnleggende rettighet for alle innbyggere, uavhengig av bosted, og vi forstår at veldig mange helgelendinger nå er bekymret. Befolkningen i Vefsn kommune, helsepersonell og lokale kommunerepresentanter har vært veldig tydelige i sin motstand mot det de mener er en svekkelse av akutttilbudet. Et likeverdig helsetilbud forutsetter at kommunene Vefsn, Gran og Hattfjelldal sikres akuttberedskap, og de opplever at dette ikke innfris med den fordelingen som er gjort nå, og at pasientgrunnlaget ikke er sikkert. Det vi lurte på, er hvordan (presidenten klubber) statsråden vil garantere å sikre to sterke sykehus?

Presidenten [12:02:20]: Tiden er ute.

Statsråd Jan Christian Vestre [12:02:27]: Jeg forsto spørsmålet, og denne bekymringen vet jeg at en del i Sandnessjøen kjenner på og er opptatt av. Det har jeg stor respekt for, så la meg tydeliggjøre og presisere og understreke det som står i foretaksprotokollen. Der står det at vi skal ha ett akuttpsykehus på to lokalisasjoner. Driften av de to sykehusene, Sandnessjøen og Mo i Rana, skal være slik at det støtter opp under akuttfunksjonene, det skal bidra til en bærekraftig og langsiktig drift, og det skal også støtte opp under behovet for å rekruttere og beholde helsepersonell. Så for dem som måtte være bekymret for at dette betyr at den ene sykehuslokalisasjonen skal forfordes, er føringen fra eier veldig klar: Dette skal være to bærekraftige lokalisasjoner. Vi står også fast ved det vi har sagt om at ledelsen skal ha Sandnessjøen som sitt hovedarbeidssted.

Jeg mener at dette i sum er en god og balansert løsning. Nå må 30 år med diskusjoner ta slutt, og nå må vi begynne å levere det vi har sagt vi skal gjøre.

Marian Hussein (SV) [12:03:33]: Det er planlagt kutt i sengekapasiteten ved Helgelandssykehuset, og dette vil få konsekvenser for alle kommunene i regionen. Dette vil også legge ytterligere press på primærhelsetjenesten i kommunene og innebærer i realiteten en nedleggelse av en av tre sykehusenheter, styrt av økonomiske hensyn heller enn av medisinsk faglig kvalitet. Det er ganske bred enighet i Nordland om at Helse

nords vedtak ikke ivaretar behovet for framtidsrettede, likeverdige helsetilbud til helgelendingene. Hva mener helseministeren at dette planlagte kuttet i sengekapasiteten vil bety for kommunene? Hvis staten ikke klarer å rekruttere og beholde helsepersonell, er det jo veldig vanskelig for mange kommuner i regionen.

Statsråd Jan Christian Vestre [12:04:32]: Jeg antar at representanten viser til Vefsn og tilbudet i Mosjøen. Det er helt riktig at flere av de sengeplassene skal flyttes til akuttpsykehuset på de to lokalisasjonene som jeg har nevnt.

Samtidig har Helse nord i sitt siste styrevedtak – og det er jeg også veldig glad for, for jeg mener det er helt i tråd med de føringene vi ga i foretaksmøtet som eier i fjor sommer – synliggjort og vektlagt at en bør få til et samarbeid mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten for å få på plass intermediære sengeposter. Hvor mange intermediære sengeposter det vil være behov for, er et medisinsk faglig spørsmål, som representanten helt riktig sier, men det er veldig viktig at det kommer på plass. Det står vel også noe i styrevedtaket fra Helse nord, hvis jeg ikke husker feil, om at det er viktig at en forsøker å finne løsninger på dette før en begynner å flytte over flere funksjoner til de andre lokalisasjonene. Det er veldig viktig for Vefsn, og det betyr også at en har lyttet til det innbyggerne i Vefsn har vært opptatt av.

Jeg mener som sagt at dette er en god og balansert løsning som sikrer helgelendingene et godt tilbud.

Spørsmål 6

Marie Sneve Martinussen (R) [12:05:50]: «Da NRK-debatten 20. mars tok for seg oljefondets investeringer i Israel og i selskaper som bidrar til israelsk okkupasjon, ville ikke Finansdepartementet stille. Denne pekeleken har vi sett i flere mediesaker, hvor Finansdepartementet viser til Norges Bank, som igjen viser til det rådgivende organet Etikkrådet.

Hvem står ansvarlig overfor Stortinget for forvaltningen av oljefondet – er det Etikkrådet, Norges Bank eller finansministeren?»

Statsråd Jens Stoltenberg [12:06:36]: Det følger av lov om Statens pensjonsfond at det er Finansdepartementet som har ansvaret for Statens pensjonsfond, og det er finansministeren, dvs. jeg, som står til ansvar overfor Stortinget. Det er etablert en klar arbeidsdeling i forvaltningen av fondet. Finansdepartementet fastsetter den overordnede investeringsstrategien og øvrige rammer for forvaltningen, inkludert retningslinjer for observasjon og utelukkelse av selskaper fra Statens

pensjonsfond utland. Alle viktige veivalg forankres i Stortinget.

Norges Bank gjennomfører den operative forvaltningen innenfor et mandat som er fastsatt av Finansdepartementet. Det faglig uavhengige Etikkrådet overvåker porteføljen og kommer med råd om observasjon og utelukkelse av selskaper. Hovedstyret i Norges Bank tar beslutning i slike saker.

Styringsstrukturen sørger for at de overordnede beslutningene som er avgjørende for fondets avkastning og risiko, samt rammene for den ansvarlige forvaltningen, er forankret i Stortinget. Samtidig er det lagt vekt på at det må være tilstrekkelig delegering av oppgaver til at løpende beslutninger i forvaltningen tas nær markedene fondet investeres i. Dette betyr at det er armlengdes avstand mellom politiske myndigheter og vurderinger av enkeltselskaper. Arbeidsdelingen har bred støtte i Stortinget.

Marie Sneve Martinussen (R) [12:08:06]: Da håper jeg at alle spisset ørene og fikk med seg at loven, som er vedtatt i Stortinget, ettertrykkelig slår fast at det er Finansdepartementet som er ansvarlig for både mandat og fondets handleliste, altså referanseindeksene fondet har, og at den store forskjellen er at Etikkrådet kan vurdere investeringer som er gjort, mens Finansdepartementet, gjennom sine mandater, bestemmer hvor fondet kan investere.

Vi har i dag en regjering som består av ett parti, Arbeiderpartiet, og deres landsmøte vedtok nylig å arbeide for et forbud mot handel og annen næringsvirksomhet som bidrar til å opprettholde Israels ulovlige okkupasjon og tilstedeværelse i Palestina. «Annen næringsvirksomhet» omfatter også investeringer. Det bekreftet i hvert fall utenriksminister Barth Eide overfor NTB da regjeringen gikk ut med en fraråding til næringslivet den 7. mars 2024.

Hvilke følger får Arbeiderpartiets vedtak for finansministerens forvaltning av oljefondet?

Statsråd Jens Stoltenberg [12:09:08]: Pensjonsfondet har allerede veldig tydelige og klare etiske retningslinjer når det gjelder å investere i selskaper som medvirker til folkerettsbrudd. Okkupasjonen av palestinsk land på Vestbredden er et folkerettsbrudd, og derfor har også pensjonsfondet trukket seg ut av selskaper som medvirker til dette. Det er bl.a. selskaper som har vært med på å bygge ulovlige bosettinger, det er selskaper som har investert i overvåkingsutstyr til denne barrieren, og det er også andre selskaper man har trukket seg ut av. Så dette er allerede en politikk som følges opp av pensjonsfondet. Vi har imidlertid skilt mellom det å medvirke til folkerettsbrudd – f.eks. ulovlig okkupasjon – og det å være til stede. Det er mange selskaper som er

til stede, men som ikke nødvendigvis skal utelukkes fra pensjonsfondet.

Marie Sneve Martinussen (R) [12:10:00]: Disse tydelige retningslinjene er tydeligvis ikke tydelige nok når oljefondet er en av de største investorene i selskaper som på ulike måter er tilknyttet den ulovlige okkupasjonen av Palestina i dag. Dette gjelder selskaper som enten stiller lån til rådighet for bosettingsutbygginger, eller som stiller teknologi til rådighet, som man er helt avhengig av for at den ulovlige okkupasjonen kan opprettholdes. Vi vet begge hvor viktig tilgangen på kapital er for all økonomisk virksomhet, og det å ha ulovlige bosettinger er også avhengig av den typen kapital.

Den 19. desember 2024 vedtok Finansdepartementet å skrive inn i mandatet for oljefondet at Norges Bank ikke skal investere i russiske foretak, fast eiendom i Russland og selskaper som primært investerer i Russland, som altså ikke er direkte knyttet til krigsforbrytelsene Russland begår, men som er investert i Russland, uansett hva Etikkrådet skulle mene om det.

Hva hindrer finansministeren i å vedta en lignende bestemmelse for selskaper i Israel, eller for selskaper som er involvert i israelsk okkupasjon med en slik primær tilstedeværelse?

Statsråd Jens Stoltenberg [12:11:06]: Vi følger de lovene og retningslinjene som Stortinget har vedtatt når det gjelder forvaltningen av pensjonsfondet. De innebærer også klare begrensninger på investeringer i selskaper som f.eks. begår alvorlig miljøkriminalitet, eller som bidrar til menneskerettighetsbrudd, som okkupasjonen av Vestbredden er et eksempel på. Vi har ikke noen målsetting om å gå ut av alle selskaper som er til stede på Vestbredden, eller som investerer i israelske selskaper. Det må være en sammenheng mellom det selskapet gjør, og den ulovlige okkupasjonen i form av at det er en medvirkning.

I noen av de internasjonale oversiktene jeg har sett over alle selskapene som Statens pensjonsfond utland er investert i, og som på en måte skal bidra her, står f.eks. selskaper som Coca Cola, Airbnb, Carlsberg og den store handelskjeden Carrefour. De er til stede på Vestbredden, men de bidrar ikke til den ulovlige okkupasjonen. Og den avveiningen mellom hva som er å bidra, og hva som er å være til stede, er det Etikkrådet og Norges Banks styre som til slutt gjør.

Spørsmål 7

Eivind Drivenes (Sp) [12:12:24]: «Trafikken på E39 Kristiansand–Mandal har gått ned på grunn av høy bompengbelastning. I starten av 2024 ble bompenge-

satsene økt, og nå velger bilistene heller gamlevegen enn den trafikk sikre nye vegen for å unngå bompenger. I svarbrevet fra statsråden til Innst. 74 S (2024–2025) står det: 'I tråd med fastsatte rutiner for håndtering av usikkerhet i bompengeprojekter vil økonomien tidligst bli vurdert av Ferde AS i februar/mars 2025 etter ett til to års drift med de nye takstene'.

Har denne vurderingen blitt gjort, eller vil statsråden sørge for at vurderingen blir gjort?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:13:06]: Jeg vil innledningsvis vise til at regjeringen følger opp ambisjonene om utbygging av strekningen E39 Kristiansand vest–Lyngdal vest i Agder. Strekningen mellom Kristiansand og Mandal ble åpnet for trafikk i 2022, og til sommeren legges det opp til å åpne om lag ni kilometer ny vei mellom Herdal og Røyskår i Lyngdal.

Ferdig utbygd E39 mellom Kristiansand og Lyngdal vil innebære et tidsskille for transporten i regionen, og det kommer til å innebære mye kortere reisetid for bilister og næringsliv og bedre trafiksikkerhet. Utbyggingen av delstrekningen E39 Mandal–Blørstad vil starte opp i år, og den ventes å være ferdigstilt i 2028.

Takstene i de fire bomstasjonene mellom Kristiansand og Mandal ble i februar 2024 justert i tråd med opplegget i Prop. 89 S for 2022–2023. Det er bompengeselskapet Ferde som følger opp prosjektets økonomi, og i henhold til fastsatte rutiner vil det gjøres en rutinemessig evaluering av økonomien ett til to år etter oppstart av bompengennekningen. Ferde opplyser til meg at evalueringen vil foreligge før påske.

Evalueringen Ferde nå gjør, vil gi en pekepinn på økonomien for strekningen Kristiansand–Mandal, basert på trafikk og inntekter etter ett års drift. Strekningen E39 mellom Kristiansand og Lyngdal består som kjent av flere delstrekninger. Trafikk- og inntektsgrunnlag for strekninger som ennå ikke er åpnet for trafikk og bompengennekning, må nødvendigvis basere seg på prognoser. Det vil derfor være større usikkerhet i en evaluering av prosjektet Kristiansand–Mandal enn det normalt vil være for strekningsvise bompengeprojekter.

De ulike delstrekningene i prosjektet E39 Kristiansand vest–Lyngdal vest er solidarisk ansvarlige for total gjeld i prosjektet, og jeg har i tidligere svar vist til at økonomien i denne fasen av utbyggingen er sårbar. Det vil gå flere år før det kan gjøres en endelig evaluering av økonomien i tråd med fastsatte rutiner for håndtering av usikkerhet i bompengeprojekter. Det vil først kunne skje når hele prosjektet er ferdigstilt og den totale finansieringen og trafikk- og inntektsgrunnlaget er kjent.

Eivind Drivenes (Sp) [12:15:29]: Da sier altså ministeren at det vil gå mange år før vi kan forvente lavere priser på denne strekningen.

Den gamle E39 som gikk mellom Søgne og Mandal, ble kalt dødsveien, og det er den som nå igjen er hovedtrafikkåren for lastebilnæringen på Sørlandet. Det er der all lastebiltrafikken mellom Stavanger og Oslo går, og det er ikke bra trafiksikkerhetsmessig.

Spørsmålet mitt til ministeren er: Er det noen muligheter for å se på en annen løsning av finansieringen, eller å utsette finansieringen, f.eks. forlenge lånetiden, for å få en trafiksikker vei tilbake?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:16:15]: Det vil være å foregripe begivenhetene, for vi må som sagt ha flere delparseller åpnet for å se en helhet, og vi må da også akseptere at den evalueringen vi får i første omgang, ikke nødvendigvis gir et helt riktig bilde. Det er altså for tidlig å gå inn i den typen diskusjoner.

Jeg vil bare minne om – punkt én – at det her etableres et veldig godt transporttilbud, en veldig god vei og en god infrastruktur. Punkt to: Dette er forankret i lokale vedtak i fylkesting og kommuner, og det er slik som det alltid er i bompengeprojekter. Med bompengeprojekter er det selvfølgelig også alltid en viss uforutsigbarhet om finansieringsevne, og det kan det være at det er også her, men det er rett og slett for tidlig å gå inn i den diskusjonen og si at vi skal skru på den ene eller andre parameteren.

Eivind Drivenes (Sp) [12:17:02]: Jeg skjønner at vi da må leve til iallfall 2028, og kanskje 2030, før vi kan vurdere en endring av bompengetakstene. I den tiden må vi da leve med høy bompengefinansiering og en utrygg vei for befolkningen, for det som er, er jo at folk ikke vil kjøre den nye veien av økonomiske hensyn. Næringslivet sliter, de private sliter, og så kjører de heller gamleveien, og det er et problem.

Jeg skjønner at ministeren ikke vil foregripe noe, men han vil heller ikke signalisere at han vil se på muligheten for en forlenget finansieringspakke?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:17:38]: Det ligger nettopp i poenget med at man ikke kan foregripe, at det verken betyr ja eller nei til noe som helst. Det betyr at man ikke har tatt stilling til det fordi man ikke vet nok om hva slags utvikling man får i dette prosjektet.

Ved noen tidligere anledninger, i hvert fall i svar til Stortinget og i diskusjoner med regionale myndigheter, har vi også vært innom at fylkeskommunen, som er vei-eier, har en mulighet til å gjøre tiltak. Nå snakker jeg ikke nødvendigvis om bompenger, men det finnes andre tiltak som kan gjøre at man rett og slett leder trafikken opp på ny vei. Det vet vi at fylkeskommunen har jobbet med, og så gjenstår det å se hva som kommer ut av det.

Jeg tror også at det åpenbart er sann at når flere delparseller blir åpnet, vil trafikantene se en større nytte av

å kjøre på den nye veien enn det de kanskje opplever i dag. Altså er det for tidlig å slå fast at dette ikke fungerer.

Spørsmål 8

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:18:48]: «Frå 1. januar 2024 vart det innført nye og klare reglar for framtidig kabotasjeverksemd for utanlandske turbussar i Noreg. Aktørar i næringa melder om betydeleg grad av ulovleg kabotasje i Noreg.

Korleis vert dei nye reglane for kabotasje følgt opp gjennom Statens vegvesen si kontrollverksemd?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:19:13]: Jeg må først få lov til å komme med en presisering: Vi har ikke innført nye regler for persontransportkabotasje. Reglene om markedsadgang for EØS-transportører, bl.a. muligheten til å utføre kabotasje, følger av yrkestransportforskriften, som gjennomfører forordning EF nr. 1073/2009 i norsk rett. Det følger av forordningen at transportører som har fellesskapstillatelse, kan utføre kabotasje på midlertidig basis. Disse reglene er ikke endret. Det departementet derimot har gjort, er at vi har fastsatt en klar ramme for hva som ligger i begrepet «midlertidig», og den avklaringen gjør det da enklere å kontrollere om reglene for persontransportkabotasje følges. Klare rammer skal også bidra til forutsigbarhet for dem som driver i bransjen.

Statens vegvesen kontrollerer dokumenter, teknisk tilstand, kjøre- og hviletid, farlig gods, lastsikring og kabotasje. Statens vegvesen opplyser at når de planlegger kontrollene, vil det variere hvilke temaer som har hovedfokus i de enkelte kontroller. Hvilke prioriteringer og målrettinger som blir gjort, avhenger av forhold som årstid, type trafikk, sted der kontrollen blir gjennomført, og hvilke fasiliteter som er tilgjengelige. Det kan handle bl.a. om halltilgang. Mange kontroller blir også gjennomført i samarbeid med én eller flere andre kontroll- og tilsynsetater, og det vil selvfølgelig også kunne påvirke valg av kontrolltema.

Statens vegvesen har informert om at de hadde fokus på persontransportkabotasje i sesongen 2024, og at de vil ha økt fokus på det også i 2025.

Kontroll med etterlevelse av yrkestransportregelverket er altså ett av kontrolltemaene som Statens vegvesen følger opp i sine kontroller. Ved kontroll av utenlandske busser inngår det alltid en vurdering av hvilken type transport som blir utført, som internasjonal transport, kabotasje, rutetransport mv. Der Statens vegvesen eventuelt mottar tips om ulovligheter i transportbransjen, vil disse bli videre sendt til deres operative miljø for videre oppfølging.

Statens vegvesen viser til at dagens regelverk og kontroll av utenlandsk persontransport er krevende med de rammene EU-reglene setter. Etter at rammene for hva som er tillatt persontransportkabotasje i Norge, ble presisert i 2024, har Statens vegvesen likevel avdekket noe ulovlig persontransportkabotasje. Brudd på regelverk kan selvfølgelig også anmeldes til politiet.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:22:00]: Eg takkar for svaret.

Det er riktig at det framleis, til liks med tidlegare, er snakk om midlertidige periodar. Etter at bransjen, både NHO Transport og arbeidstakarar, gjennom mange år har vore opptekne av å få tydelegare presiseringar og tydelegare rammer, innførte Senterpartiet og Arbeidarpartiet i fellesskap reglar som er tydelege på at det er maks tjue dagar og fire oppdrag. Så må ein ut igjen av Noreg i ti dagar, og totalt sett, i løpet av eit år, er det tretti dagar. Det som då er spørsmålet, er kontrollverksemd. Statsråden seier at ein vil ha auka fokus på det, men har ein dei rette fullmaktene? Har ein ressursane? Og er det i tilstrekkeleg grad prioritert? Tilbakemeldinga frå bransjen, både i Akershus og også i andre delar av Noreg, som Troms, er jo at ein opplever at dette ikkje i tilstrekkeleg grad vert prioritert frå Statens vegvesen si side.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:23:02]: Det er selvfølgelig sånn at når vi nå har avklart og definert disse reglene, er det en forutsetning at de må følges opp for at de skal ha konkret virkning, og det er gitt tilbakemeldinger til meg fra Statens vegvesen om at de nettopp gjør det. Så skal jeg selvfølgelig ta med meg disse signalene.

Det jeg ber representanten merke seg, og som han selvfølgelig også er klar over, er at vi har laget en handlingsplan mot sosial dumping i transportsektoren med 39 tiltak. Et av de viktige grepene vi gjorde, var å øke bevilgningene til Statens vegvesen med 40 mill. kr, slik at det har blitt ansatt flere folk i hele Norge til å styrke kontrollvirksomheten. Det er jeg trygg på at kommer til å gi oss gode resultater, også når det gjelder persontransportkabotasje.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:23:49]: Det er avgjerande viktig at det nye regelverket har vorte innført, og bransjen har sett veldig pris på at det kom ei tydeleggjering knytt til kva som er reglane. Den utviklinga ein såg tidlegare, under den førre regjeringa, var eksempelvis at talet på norske turbussar vart redusert med 27 pst. frå 2011 til 2019. Det er utfordrande. Turbussbransjen er viktig for arbeidsplassar og verdiskaping, men i den tida vi står i no, er han òg viktig for beredskap. Når det er utfordringar med annan infrastruktur, eller viss det er ei ulykke eller andre ting som skjer, stiller turbussane ofte opp. Det er veldig viktig for beredskapen.

Eg registrerte at statsråden sa at om ein eventuelt mottek tips, vil dei verte vidaresendte. Kan statsråden bekrefte at dette er eit prioritert område å ta tak i, sånn at tips ein mottek, òg vil verte følgde opp?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:24:52]: Til det siste: Ja. Det er slik at vi har metoder for å håndtere tips som kommer inn, og de vil bli fulgt opp på vanlig måte hos Statens vegvesen, for så vidt på samme måte som andre regelbrudd man eventuelt måtte få tips om.

Det er viktig for oss at det settes inn tiltak og virkemidler som gjør at avklaringene som er gjort i regelverket, faktisk får virkning. Det skal vi selvfølgelig fortsette å følge opp framover, for vi er enig med representanten i at forutsetningen her er at vi skal få til en mer likeverdig konkurranse, og at det skal bidra til at vi har den kapasiteten vi selvfølgelig også skal ha på turbusser. Det er én side av det. Det viktigste er likevel at vi definerer hva kabotasje er, slik at det blir en mer rettferdig konkurranse, og at vi har en avklaring av hva det betyr.

Spørsmål 9

Ola Elvestuen (V) [12:25:52]: «NRK har nylig avdekket at NVE gjennomfører svært få kontroller av norske vannkraftverk. Av totalt 1 400 småkraftverk blir kun fem kontrollert årlig. Dette kan føre til brudd på krav om vannføring og påvirke naturmangfoldet. Kontrollvirksomheten er langt mindre systematisk enn for industri med utslippstillatelser.

Hva vil statsråden gjøre for å styrke kontrollen med småkraftverk, særlig med hensyn til natur- og miljøkonsekvenser?»

Statsråd Terje Aasland (A) [12:26:27]: NVE vurderer hele tiden hvordan ressursene kan utnyttes på en best mulig måte. I tråd med det årlige tildelingsbrevet fra departementet skal NVE bl.a. sikre at miljøkravene til nye og bestående vassdragsanlegg følges. Hvordan NVE følger opp dette, rapporteres til departementet hvert år som en del av styringsdialogen.

NVE har i stor grad prioritert å føre fysiske tilsyn med kraftverk i utbyggingsfasen de siste årene. Det er for øvrig i byggefasen at risikoen for alvorlige brudd på miljøkravene er størst, og dersom et anlegg bygges feil, gir det også risiko for brudd på miljøkravene i driftsfasen.

Regjeringen har de siste årene foreslått og fått gjennomført en styrking av tilsynsvirksomheten i NVE. Dette kommer i tillegg til en betydelig satsing på økt kapasitet i saksbehandling innenfor konsesjonsbehandling og digitalisering. Vi begynner nå å se resultatene. NVE gjennomførte mer enn 80 fysiske inspeksjoner av småkraftverk i 2024, samlet for både bygge- og driftsfasen. I tillegg

legg gjør NVE kontroller på bakgrunn av tips fra allmennheten, og i 2024 etablerte NVE en nettbasert innmeldingsløsning for å gjøre det enklere å varsle om mulige ulovlige forhold.

Jeg mener at myndighetene allerede gjør mye for å sikre at vannkraft, herunder småkraft, bygges og driftes i henhold til krav og vilkår for å sikre miljøhensyn. Dette arbeidet er styrket de siste årene.

Ola Elvestuen (V) [12:28:04]: Det er bra at det er tiltak for en styrking. Hvis det nå er oppe i 80 kontroller, som statsråden sier, er det bra. Spørsmålet er likevel om det er nok, for som NRK viser til, var det siste store uanmeldte tilsynet i 2010, og over halvparten av dem som den gangen ble undersøkt, brøt bl.a. kravet om minstevannføring.

Spørsmålet mitt er – når man sier at det har vært 80 kontroller: Vet statsråden om det også gjennomføres flere uanmeldte besøk og kontroller, eller legger man nå opp til at det skal komme tips for å kunne undersøke?

Statsråd Terje Aasland [12:28:57]: Jeg kan ikke svare på hvor mange av disse som er uanmeldte. I likhet med det jeg oppfatter ligger til grunn for spørsmålet fra representanten, er jeg opptatt av at kontrollene må være reelle, at de må følge opp den tilstanden som er der til enhver tid, og at kontrollene faktisk er gode. Det er også noe av hensikten bak at vi har styrket tilsynsordningen, at en har det som en viktig del av oppgavene.

Så er det sånn at NVE har hatt kapasitetsutfordringer på nett og på konsesjon, og den samlede ressursbruket er knyttet til det. Etter at vi har styrket dette, prioriteres nå i større grad også denne kontrollen. En har gjennomført mange, og en vil gjennomføre mange kontroller i årene som kommer. Det er viktig å opprettholde trykket på det, nettopp for å unngå brudd på de reglene som er satt for de ulike konsesjonene.

Ola Elvestuen (V) [12:29:58]: Vi har nå over 1 000 småkraftverk. Jeg er ikke imot å ha småkraftverk, men det er ikke nødvendigvis noen sammenheng mellom naturskade og størrelse på kraftverk. De kan være ganske små, men det er samtidig et problem, både for fisk og ikke minst for elvemusling, hvis minstevannføringen er for liten, eller hvis den ikke følges opp. Det er også et problem for bransjen i seg selv hvis man ikke følger reglene for å få dette til.

Jeg skal ikke spørre én gang til om kontrollvirksomheten. Jeg tror vi er enige om at den bør det alltid være mer av, sånn at man har den muligheten, men er det noen ytterligere initiativ overfor småkraftbransjen for å få en økt satsing på dette, altså at man kan ha utbygging, men at man ikke kan tillate naturskade som går ut over ryktet til hele bransjen?

Statsråd Terje Aasland [12:31:07]: Jeg mener at de konsesjonene som nå gis, gis med veldig klare og tydelige regler og føringer for hva som skal være riktig for den enkelte konsesjon. Miljøkrav og hensynet til de ulike biologiske forholdene i vassdraget må ivaretas på en god måte for at man skal kunne få konsesjon, og det er viktig at de reglene og avgrensningene som settes for en konsesjon, faktisk følges opp. Som vi har snakket om, er selvfølgelig økt kontroll viktig i seg selv, men også det å reagere på tips som kommer inn, f.eks. hvis det er frykt for at en ikke i tilstrekkelig grad har minstevannføring, osv. At NVE følger opp den typen kontakt med allmennheten, er av betydning for å opprettholde tilliten til at reglene følges.

Jeg mener at det som nå er gjort og lagt til rette for med en nettbasert innmeldingsløsning for å gjøre det enklere å ta kontakt og varsle om mulige ulovlige forhold, er et gode. Jeg tror det er fornuftig å følge opp det og se hvordan det fungerer, og om en får inn flere tips.

Spørsmål 10

Sofie Marhaug (R) [12:32:23]: «I Innst. 196 S (2024–2025) skriver Arbeiderpartiet med flere at resten av fjerde energimarkedspakke, som regjeringen ikke vil innføre nå, er EØS-relevant. Men disse rettsaktene er ikke vedtatt EØS-relevante per nå. EØS-komiteen skal, etter hvert, avgjøre spørsmålet. Er svaret ja, er neste steg implementering eller reservasjon. Arbeiderpartiet kortslutter nå denne prosessen, og Stortingets flertall forhåndskonkluderer i saken. Dette begrenser Norges handlingsrom.

Har statsråden, som stortingsgruppen, konkludert om rettsaktenes EØS-relevans allerede nå?»

Statsråd Terje Aasland [12:33:15]: Jeg går ut fra at det også kommer til å bli et sentralt spørsmål fra representanten i forbindelse med behandlingen av den innstillingen det refereres til i spørsmålet. Jeg forstår spørsmålet slik at det siktes til EØS-relevansen av rettsaktene knyttet til ren energi-pakken, som ble vedtatt i 2018 og 2019.

Vurderingen av EØS-innlemmelse er todelt. Vurderingen av om regelverket er EØS-relevant, er en avklaring av hvorvidt regelverket faller innenfor det saklige området til EØS-avtalen. Vurderingene beror på en tolkning av EØS-avtalen og tar utgangspunkt i rettslige, objektive kriterier. Vurderingen er til en viss grad skjønnsmessig.

I tillegg til en vurdering av EØS-relevans gjøres det en faglig og politisk vurdering av hvorvidt regelverket etter sitt innhold er akseptabelt for innlemmelse i EØS-avtalen. Fornybardirektivet, energieffektiviseringsdirektivet og bygningsenergidirektivet fra ren energi-

pakken er alle vurdert å være EØS-relevante. Det gjelder også markedsregelverket i ren energi-pakken.

For forordningen om energi- og klimaplaner ble utvalgte bestemmelser knyttet til klima innlemmet i EØS-avtalens protokoll 31 i 2019 som del av avtalen om felles oppfyllelse av utslippsmålene for 2030. De energirelaterede delene av forordningen er foreløpig ikke innlemmet i EØS-avtalen. Det er flere EØS-rettslige problemstillinger som gjør seg gjeldende, og det vil være behov for tilpasninger. For forordningen om beredskap i kraftsektoren er ikke EØS-relevansvurderingen ferdigstilt.

Regjeringen er opptatt av å redusere etterslepet av EØS-relevant regelverk, og samtidig er vi opptatt av å gjøre gode vurderinger av innholdet i og konsekvensene av regelverket før det eventuelt innlemmes. Fornybardirektivet, energieffektiviseringsdirektivet og bygningsenergidirektivet fra ren energi-pakken er vurdert å være akseptable med nødvendige tilpasninger. Vurderingen av akseptabilitet for de gjenværende rettsaktene i ren energi-pakken er ikke konkludert og vil avhenge av utfallet av våre forhandlinger med EFTA-partnere og EU om EØS-komiteens beslutning. Vi har god dialog om dette arbeidet.

Sofie Marhaug (R) [12:35:33]: Takk for svaret. Da deler statsråden for så vidt min innledende beskrivelse av at dette er noe som tilsynelatende ikke er konkludert på regjeringsnivå, og som er avhengig av bl.a. behandlingen i EØS-komiteen.

Da er det likevel veldig spesielt at Arbeiderpartiet på Stortinget i merknadsform har konkludert med at resten av markedspakken – eller ren energi-pakken eller hva man vil kalle den – er EØS-relevant. Hvis et direktiv er bestemt EØS-relevant, er det bare to alternativer: implementering eller å bruke reservasjonsretten. Arbeiderpartiet har sagt mange ganger, inkludert i denne salen når jeg har stilt statsminister Jonas Gahr Støre spørsmål om det, at det er uaktuelt å bruke reservasjonsretten.

Da står man igjen med ett alternativ, og det er implementering. Hvis Arbeiderpartiet på Stortinget mener at resten av pakken er EØS-relevant, er da planen å implementere den? Det er jo konklusjonen.

Statsråd Terje Aasland [12:36:40]: At Stortinget gjør egne vurderinger og gir uttrykk for sine meninger og synspunkter i en innstilling, er helt normalt og ordinært arbeid. Det er spørsmål som ikke er forelagt meg, men jeg har lest innstillingen og sett hva de ulike partiene skriver der og også i en rekke andre saker. Det at Stortinget har meninger og synspunkter, er etter min oppfatning helt naturlig, og så har jeg redegjort for hvordan regjeringen forholder seg til saken akkurat nå.

Sofie Marhaug (R) [12:37:09]: Det er selvfølgelig helt greit at Stortinget har egne meninger, men dette er jo en form for dobbeltkommunikasjon fra Arbeiderpartiet som – jeg skal holde meg til saken – iallfall er mildt sagt forvirrende. Det Arbeiderpartiet har kommunisert i regjering, er at det er uaktuelt å implementere resten av pakken i neste stortingsperiode. Samtidig sier Arbeiderpartiet på Stortinget at resten av pakken er EØS-relevant, og regjeringen sier at det er uaktuelt å bruke reservasjonsretten. Da sitter vi igjen med ett alternativ og et Arbeiderparti som taler med to tunger: én på Stortinget og én i regjering.

Det neste jeg vil ha svar på, er egentlig om dette også er signalisert overfor EU. Det ble redegjort her for at det også er en forhandling med EU om dette. Er det signalisert fra regjeringens side at man anser resten av pakken som EØS-relevant, i forhandlinger med EU?

Statsråd Terje Aasland [12:38:15]: Jeg klarer ikke helt å se hvorfor en blir beskyldt for å snakke med to tunger i Arbeiderparti-sammenheng her. For det første har vi sagt at vi ikke innfører dette markedsregelverket i neste stortingsperiode. Det henger sammen med hvordan situasjonen er i kraftbildet akkurat nå, hvordan prisene varierer, at en ofte møter priser som er ekstremt høye, og at vi må ha mer kontroll over den situasjonen før vi eventuelt går videre med tanke på innføring av markedsregelverket. Da har vi sagt neste stortingsperiode som grunnlag for det.

Hvis det ut fra det regjeringen nå gjennomgår, viser seg at dette er EØS-relevant – noe det er grunn til å anta – er det ikke aktuelt å bruke vetoretten, men vi må ha tilpasningstekster og forhold som gjør at vi kan forholde oss til det før en eventuelt innlemmer disse sakene. Jeg skjønner ikke hvordan det skal være å tale med to tunger; det er vel i utgangspunktet å ha en rett tanke i hodet.

Spørsmål 11

Fra representanten Torgeir Knag Fylkesnes til kommunal- og distriktsministeren:

«Tromsø er tildelt tittelen European Youth Capital 2026 – Europas største satsing på ungdomsmedvirkning og aktivt ungt medborgerskap. Byen vil gjøre dette til en felles nordnorsk satsing med mål om å styrke unges muligheter i hele Nord-Norge. Regjeringen har gjentatte ganger understreket at nordområdene er Norges viktigste strategiske satsingsområde.

Hvordan planlegger regjeringen å følge opp og støtte Tromsø som europeisk ungdomshovedstad i 2026 og den viktige ungdoms- og nordområdepolitiske satsingen dette representerer?»

Spørsmål 12

Fra representanten Tobias Drevland Lund til kommunal- og distriktsministeren:

«Stortinget har tre ganger denne stortingsperioden anmodet regjeringen om å legge frem ny husleielov i tide for behandling i Stortinget før denne periodens utløp. På spørsmål fra undertegnede om når forslaget til ny husleielov kan legges frem for behandling i Stortinget, svarte statsråden 2. april 2025 følgende: 'Vårt arbeid med et helhetlig lovforslag har høy prioritet, men vi vil dessverre ikke rekke å legge frem et forslag i inneværende stortingsperiode.'

Når kan Stortinget forvente å få fremlagt forslag til ny husleielov?»

Spørsmål 13

Fra representanten Marit Knutsdatter Strand til forsknings- og høyere utdanningsministeren:

«Statistisk sentralbyrå har pekt på at nær én av fem som underviser i skolen, mangler lærerutdanning. En fersk rapport fra Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse viser at 20–40 prosent av skolene sliter med å få tak i lærere med riktig kompetanse. Utfordringene er størst på små skoler, i distriktene og på de laveste trinnene. I tillegg velges fagene kunst og håndverk, mat og helse, og kristendom, religion, livssyn og etikk (KRLE) av færre lærerstudenter, noe som kan gi særlig mangel.

Ser statsråden at treårig lærerutdanning kan gi flere kvalifiserte lærere ved skoler over hele landet raskere?»

Presidenten [12:39:16]: Spørsmålene 11, 12 og 13 er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 14

Heidi Greni (Sp) [12:39:28]: «I Tufsingdalen i Os kommune er det søkt om nydyrking på ca. 300 dekar. Dette har blitt godkjent av kommunen, der reindrifta har vært med i flere konsultasjonsmøter. De står nå i en situasjon hvor de ikke kan hogge egen skog på det området hvor det er gitt tillatelse til å drive nydyrking, for på grunn av en 'klage' til statsforvalteren er det beordret stans av hogging. Stortinget har et mål om at vi skal øke selvforsyningsgraden i Norge.

Hva vil statsråden gjøre for å sørge at denne nydyrkingen kan få komme i gang igjen?»

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [12:40:05]: Jeg takker for et godt spørsmål.

Jeg får opplyst at hogststansen ikke har saklig sammenheng med klagesaken om at kommunen har tillatt

nydyrking, som ligger til behandling hos Statsforvalteren. Statsforvalteren har tvert imot i e-post til kommunen opplyst at klagen ikke er til hinder for at arealet hogges. Det er ikke uvanlig at det er nødvendig med flere tillatelser når noen skal gjennomføre arealbruksendringer som f.eks. nydyrking, som denne saken gjelder. I dette tilfellet ligger området der kommunen har gitt tillatelse til nydyrking, innenfor de lokale bestemmelsene om verneskog i Hedmark. Bestemmelsene skal sikre foryngelse og produksjon i klimautsatte skogområder og er gitt med hjemmel i skogbruksloven. All hogst skal etter forskriften meldes til kommunen. Hvis kommunen ikke svarer på meldingen innen tre uker, kan hogsten gjennomføres. Kommunen kan i treukersperioden også nekte hogst.

Jeg får opplyst at det ikke var sendt melding til kommunen da hogsten i dette området startet opp. Kommunen har derfor varslet om meldeplikten, og hogsten er stoppet inntil videre. De to saksforholdene er til behandling lokalt, der de etter loven skal avgjøres. Når det gjelder både Statsforvalterens behandling av klage over nydyrkingsvedtakene og kommunens behandling av meldingen etter verneskogforskriften, er det grunn til å avvente den ordinære saksgangen. Jeg har tillit til at de lokale myndighetene vil håndtere de spørsmålene sakene gjelder, på en hensiktsmessig og korrekt måte.

Heidi Greni (Sp) [12:41:52]: Jeg takker for svaret, men dette er ikke det bildet jeg har blitt opplyst om. Det er ikke kommunen som har stoppet dette, det er Statsforvalteren som har stoppet det etter en klage fra reindriften, der reindriften har klaget på dyrking på privat grunn. De har stilt krav til kommunen med mange forutsetninger for at de skal gå med på det vedtaket de ikke har hatt innsigelser til i konsultasjonsmøtene.

Utfordringen er at man har fått stans på grunn av klagen fra reindriften. Man har fått en lovnad fra Statsforvalteren om at dette skal bli avklart i løpet av få dager, men man har ikke hørt noe mer. Det er klagen som er utgangspunktet for at dette er øyeblikkelig stoppet. Kommunen har sagt at dette er i orden. Kommunen var veldig glad for at man var i gang med oppdyrking, men nå har man fått stopp med klar beskjed om at det er på eget ansvar hvis man fortsetter, for blir klagen tatt til følge, kan man bli erstatningspliktig. Det er veldig spesielt at dette ikke blir satt i gang så raskt som mulig, når man skal satse på fjellandbruket.

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [12:43:01]: Jeg takker for oppfølgingsspørsmålet.

I et tilfelle som dette kan ikke reindriften stoppe nydyrkingen. Kommunen skal konsultere reindriften, og

det er gjort i denne saken. Konsultasjonene er en del av kommunens og Statsforvalterens beslutningsgrunnlag, og protokoll fra konsultasjonene skal følge saken ved videre behandling, men kommunen eller Statsforvalteren har ingen plikt til å bli enig med reindriften. Jeg må bare gjenta det jeg har fått opplyst, og det er at hogststansen ikke har saklig sammenheng med klagesaken om at kommunen har tillatt nydyrking. Statsforvalteren opplyser tvert imot i e-post til kommunen at klagen ikke er til hinder for at arealet hogges.

Heidi Greni (Sp) [12:43:51]: Takk for det.

Det som er sagt, er at den ikke er til hinder for at det hogges, men at man kan bli erstatningspliktig hvis man hogger og klagen fra reindriften eventuelt blir tatt til følge.

For å følge opp: Her har vi et område med fjellandbruk, noe regjeringen har sagt at den skal satse på. Vi har et område der det er et stort behov for «foryngelse» av bønder, og her er det unge bønder som vil satse. Det er en kort sommer, som statsråden – som er fra området – kjenner mye bedre til enn meg, så det å få gjort mest mulig av denne dyrkingen nå før slåttonna tar til, er avgjørende for at disse unge bøndene skal komme raskt i gang med å få et større grunnlag for grasproduksjon.

Jeg spør igjen: Hva vil statsråden gjøre for at de kan få et raskt svar, slik at de kan komme raskt i gang med denne oppdyrkingen? Det er ikke kommunen det her står på, for det er en enstemmig kommune som vil ha fortgang i denne saken.

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [12:44:56]: Jeg takker for oppfølgingsspørsmålet, men jeg forholder meg fortsatt til det jeg har fått opplyst om saken.

Når det gjelder fjellandbruket generelt, synes jeg representanten Greni har veldig mange gode poeng her, for det er som representanten sier: Denne typen regioner er viktig i en helhet, både for å skape tro blant unge bønder, som i dette tilfellet, og generelt for selvforsyningen vår, så på generelt grunnlag vil jeg i den rollen jeg har som statsråd, absolutt jobbe for at fjellandbruket skal styrkes.

Presidenten [12:45:33]: Sak nr. 2 er dermed avsluttet.

Sak nr. 3 [12:45:36]

Referat

Presidenten [12:45:37]: Det foreligger ikke referat.

Dermed er dagens kart ferdig behandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

